94(498)
T 38

ATLASE CORINT

ATLAS DE ISTORIE MIC a României

BOGDAN TEODORESCU

CORINT

BOGDAN TEODORESCU

MIC

ATLAS DE ISTORIE A ROMÂNIEI

În ultimii ani au apărut mai multe atlase istorice, dar acestea nu au reușit să acopere cu adevărat — nici din punct de vedere calitativ și nici din punct de vedere cantitativ — nevoile procesului didactic din școli. Față de celelalte atlase istorice aflate pe piață, *Micul atlas de istorie a României* propus acum de Editura CORINT se distinge prin efortul de a surprinde esențialul într-un număr limitat de planșe, oferind totodată o cantitate impresionantă de informație istorică. Deși în acest domeniu nu este posibilă o originalitate absolută, autorul și-a valorificat bogata experiență didactică, reușind să ofere mai multe hărți și tabele cu perspective înnoitoare, care ajută efectiv la înțelegerea proceselor istorice.

Având în vedere cele de mai sus, îmi exprim convingerea că *Micul atlas de istorie a României* reprezintă un auxiliar practic și valoros atât pentru elevi, cât și pentru profesorii de istorie.

Prof. univ. dr. BOGDAN MURGESCU

ISBN: 973-653-396-4
9 789736 533969

CUPRINS

1. Harta fizico-geografică a României
2. Vestigii arheologice din preistorie
3. Vestigii arheologice din epoca bronzului
4. Vestigii arheologice din prima epocă a fierului
5. Geto-dacii, alogenii migratori şi relaţiile cu lumea grecească (sec. IV–II î.Hr.)
6. Dacia în vremea lui Burebista şi relaţiile cu lumea romană (secolul I î.Hr)
7. Dacia în vremea lui Decebal şi relaţiile cu lumea romană
8. Dacia romană (secolele II–III)
9. Continuitate şi creştinism (secolele IV–VII)
10. Migraţiile în secolele IV–IX
11. Migraţiile şi formaţiunile politice din secolele X–XII
12. Formaţiunile politice din secolul XIII şi ultimele migraţii
13. Statele medievale româneşti în secolul XIV
14. Drumurile comerciale în secolele XIV–XV
15. Lupta pentru neatârnare în vremea lui Mircea cel Bătrân (1386–1418) şi Iancu de Hunedoara (1441–1456)
16. Lupta pentru neatârnare în vremea lui Vlad Ţepeş (1456–1462) şi Ştefan cel Mare (1457–1504)
17. Ţările Române în secolul XVI
18. Domnia lui Mihai Viteazul (1593–1600. 1601)
19. Ţările Române în secolul XVII
20. Ţările Române în secolul XVIII
21. Cultura în secolele XVII-XVIII
22. Ţările Române în prima jumătate a secolului XIX — Tudor Vladimirescu
23. Revoluţia de la 1848–1849
24. Principatele Unite şi provinciile istorice extracarpatice de la 1859 la 1877
25. Războiul de independenţă (1877–1878)
26. Lumea românească între 1878 şi 1914
27. Participarea României la Primul Război Mondial: 1916–1917
28. Participarea României la Primul Război Mondial: 1918–1919
29. România în perioada interbelică. Împărţirea administrativ-teritorială
30. Situaţia etniilor în provinciile istorice. Recensământul din 1930
31. Relaţiile internaţionale ale României în perioada interbelică
32. Economia României în perioada interbelică
33. România în anul 1940
34. Participarea României la Al Doilea Război Mondial. A. Campania din Basarabia şi Bucovina. B. Desfăşurarea conflictului în perioada iunie 1941–aprilie 1944
35. Participarea României la Al Doilea Război Mondial. Desfăşurarea conflictului în perioada aprilie 1944–mai 1945
36. România în primii ani ai perioadei comuniste. Împărţirea administrativ–teritorială (1952)
37. Gulagul românesc. Sistemul concentraţionar în primele decenii ale perioadei comuniste
38. Republica Socialistă România. Împărţirea administrativ–teritorială (1982)
39. Economia României în ultimii ani ai perioadei comuniste
40. Relaţiile internaţionale ale României în perioada 1965–1989
41. Prăbuşirea comunismului în România (1989) şi în celelalte ţări europene cu regim comunist
42. Partidele politice în alegerile parlamentare de după 1989
43. Integrarea euro-atlantică (2002)
44. Drepturile şi libertăţile fundamentale ale cetăţenilor, potrivit Constituţiei din 1991

CUVÂNT ÎNAINTE

Este aproape un truism faptul că istoria se desfăşoară în timp şi în spaţiu. Cu toate acestea, prea adesea în conştiinţa publică istoria este asociată cu un lung şir de date orânduite în ordine cronologică, dar rareori puse în contextul lor social sau spaţial. Cu atât mai importantă este deci contextualizarea informaţiilor istorice şi alcătuirea unor instrumente adecvate pentru înţelegerea lor corectă. Micul atlas de istorie a României *alcătuit de domnul profesor Bogdan Teodorescu se înscrie tocmai în acest context de re-gândire a trecutului istoric al patriei noastre şi, totodată, este parte a unui efort comun al autorului şi al Editurii CORINT de a face acest trecut inteligibil şi accesibil pentru un public cât mai larg.*

Un astfel de atlas răspunde unei nevoi acut resimţite în şcoala românească. Producţia de hărţi istorice pentru uz şcolar a fost cu totul insuficientă în ultimele decenii şi nu se întrevăd îmbunătăţiri spectaculoase în viitorul apropiat. Manualele de istorie, atât cele pentru gimnaziu, cât şi cele pentru liceu, în ciuda unor eforturi lăudabile, nu pot oferi în spaţiul lor limitat un set complet de hărţi istorice. Este adevărat, în ultimii ani au apărut mai multe atlase istorice, dar acestea nu au reuşit să acopere cu adevărat — nici din punct de vedere calitativ şi nici din punct de vedere cantitativ — nevoile procesului didactic din şcoli. Faţă de celelalte atlase istorice aflate pe piaţă, cel propus acum de domnul Bogdan Teodorescu şi de Editura CORINT se distinge prin efortul de a surprinde esenţialul într-un număr limitat de planşe, oferind totodată o cantitate impresionantă de informaţie istorică. Deşi în acest domeniu nu este posibilă o originalitate absolută, autorul şi-a valorificat bogata experienţă didactică şi de autor de manuale de istorie, reuşind să ofere mai multe hărţi şi tabele cu perspective înnoitoare, care efectiv ajută la înţelegerea proceselor istorice. Astfel, fie că este vorba de prezentarea sintetică a infrastructurii economice şi culturale a României moderne, fie că este vorba de structura etnică din perioada interbelică sau de ponderea prezenţei partidelor parlamentare în anii de după 1990, acest atlas oferă atât informaţii relevante, cât şi o perspectivă clară asupra aspectelor respective din istoria României.

Având în vedere cele de mai sus, îmi exprim convingerea că Micul atlas de istorie a României *va reprezenta un auxiliar practic şi valoros atât pentru elevi, cât şi pentru profesorii de istorie.*

Prof. univ. dr. BOGDAN MURGESCU

1. HARTA FIZICO–GEOGRAFICĂ A ROMÂNIEI*

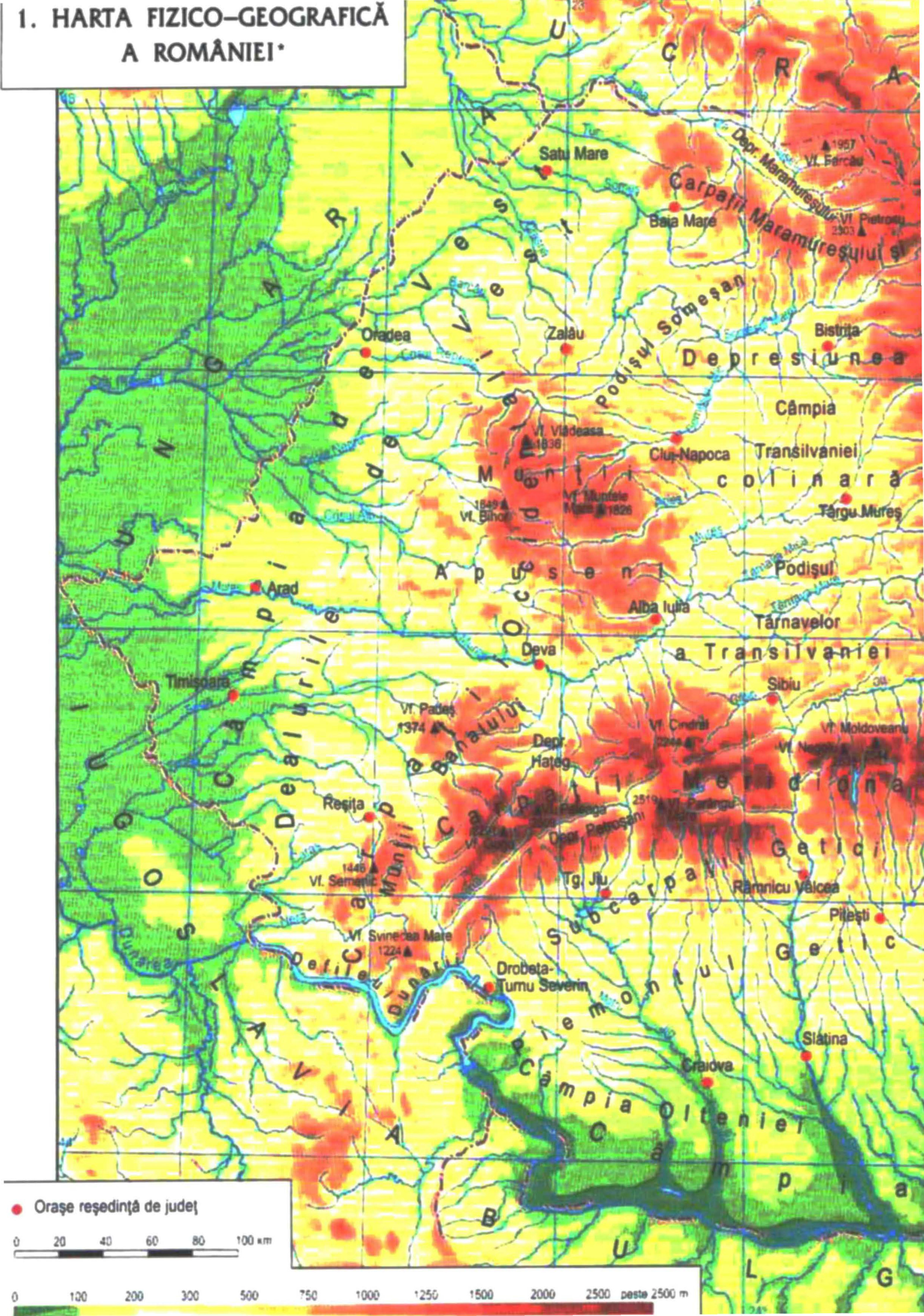

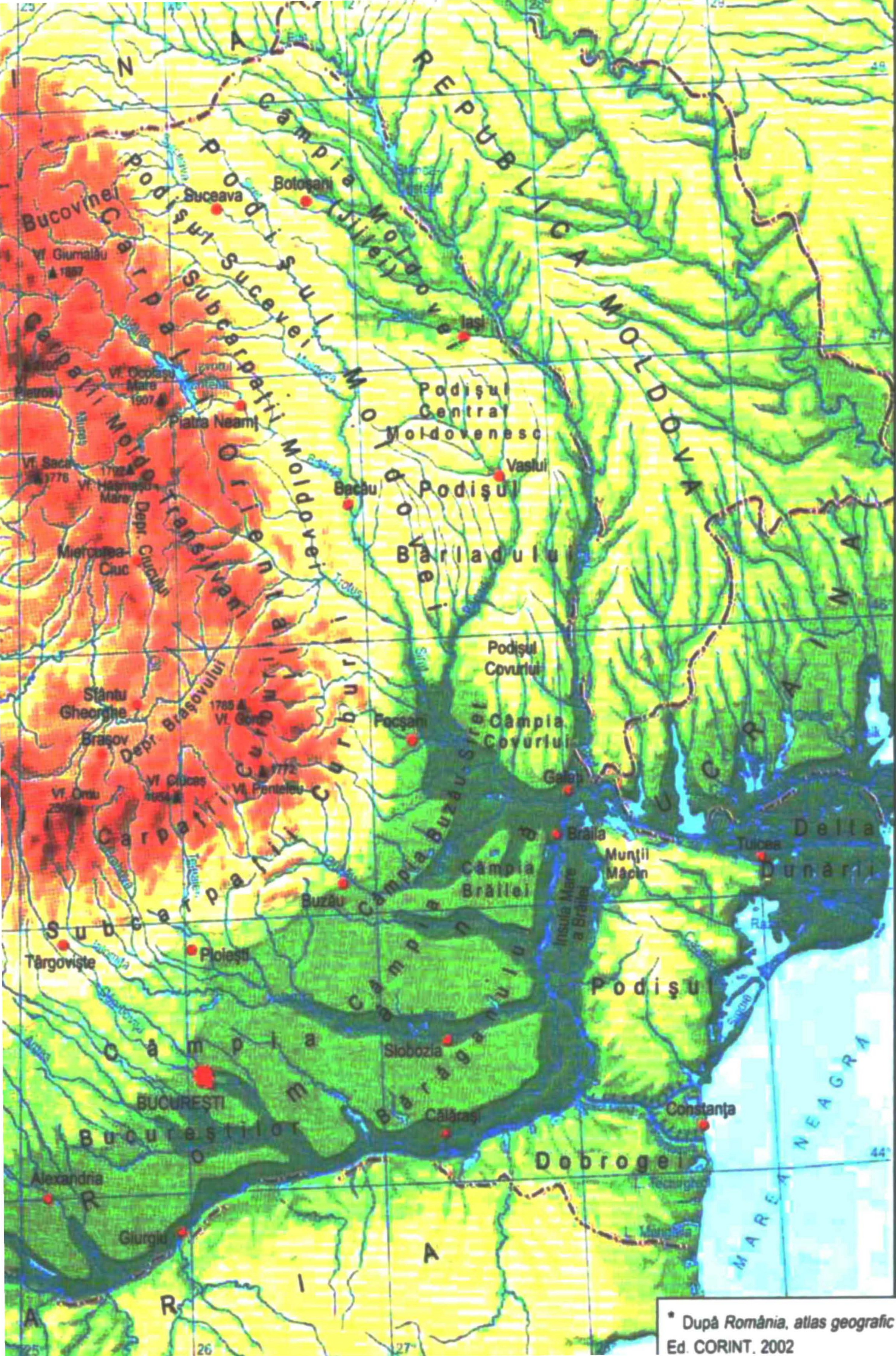

* După *România, atlas geografic şcolar*. Ed. CORINT, 2002

2. VESTIGII ARHEOLOGICE DIN PREISTORIE

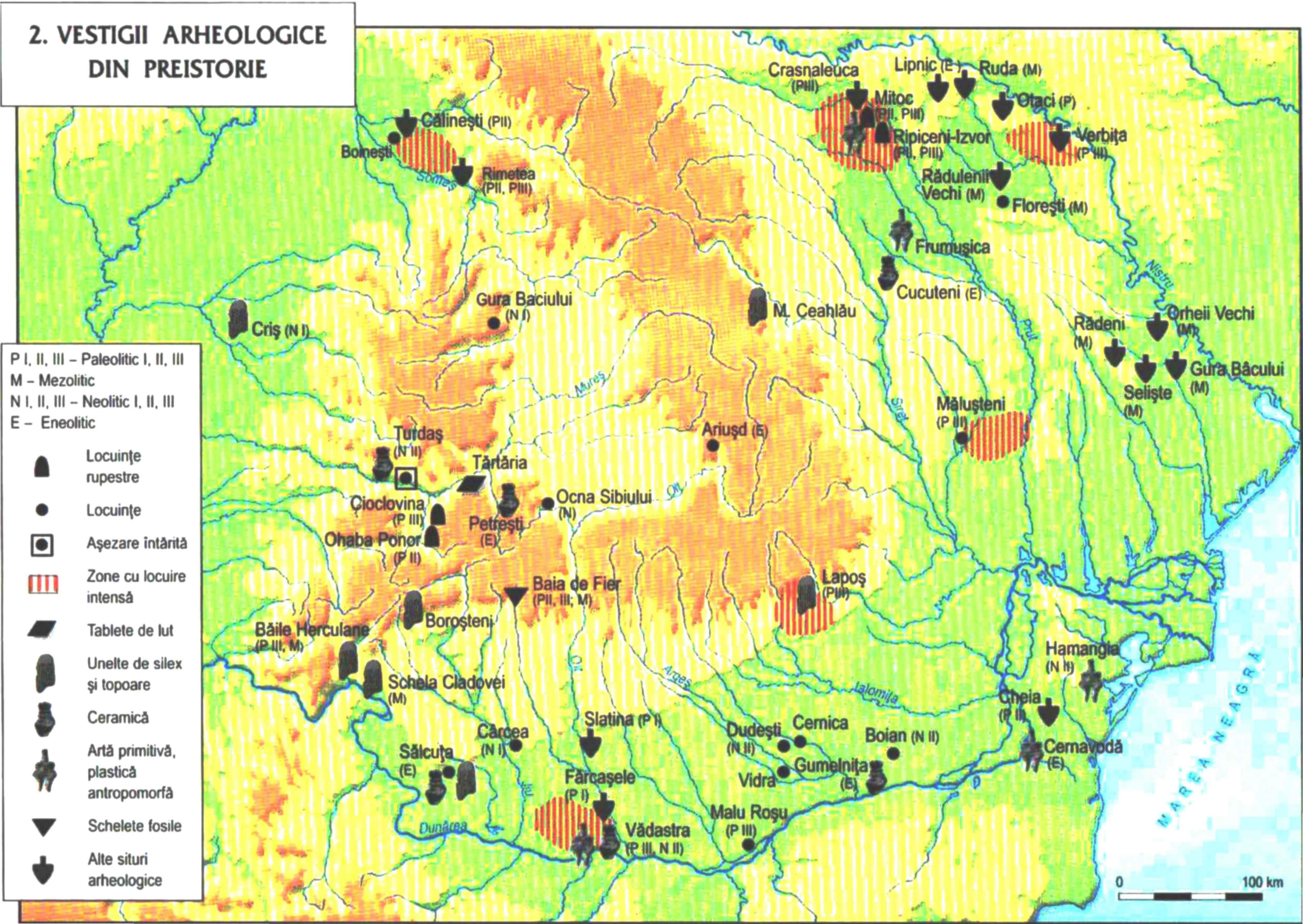

3. VESTIGII ARHEOLOGICE DIN EPOCA BRONZULUI

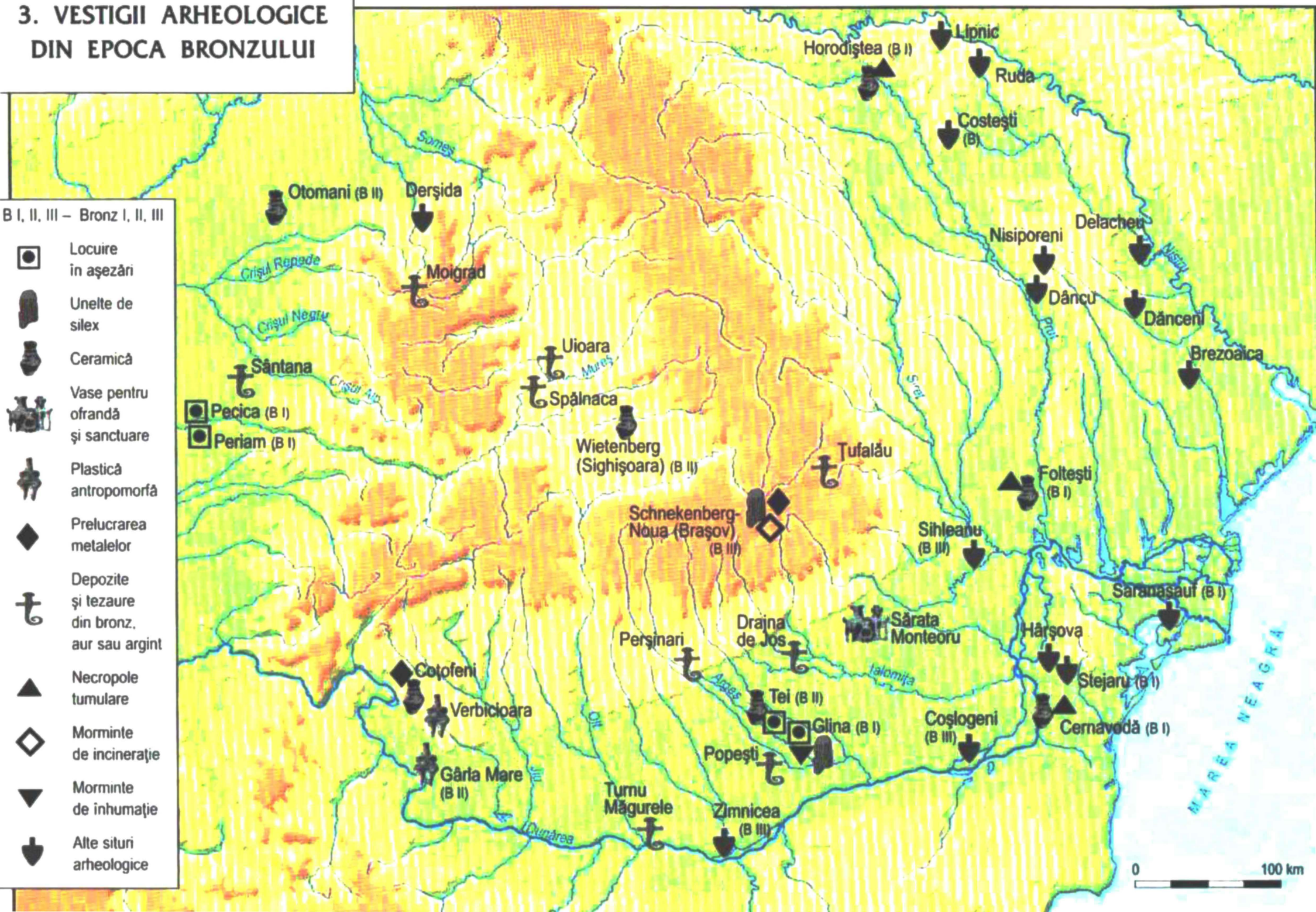

4. VESTIGII ARHEOLOGICE DIN PRIMA EPOCĂ A FIERULUI

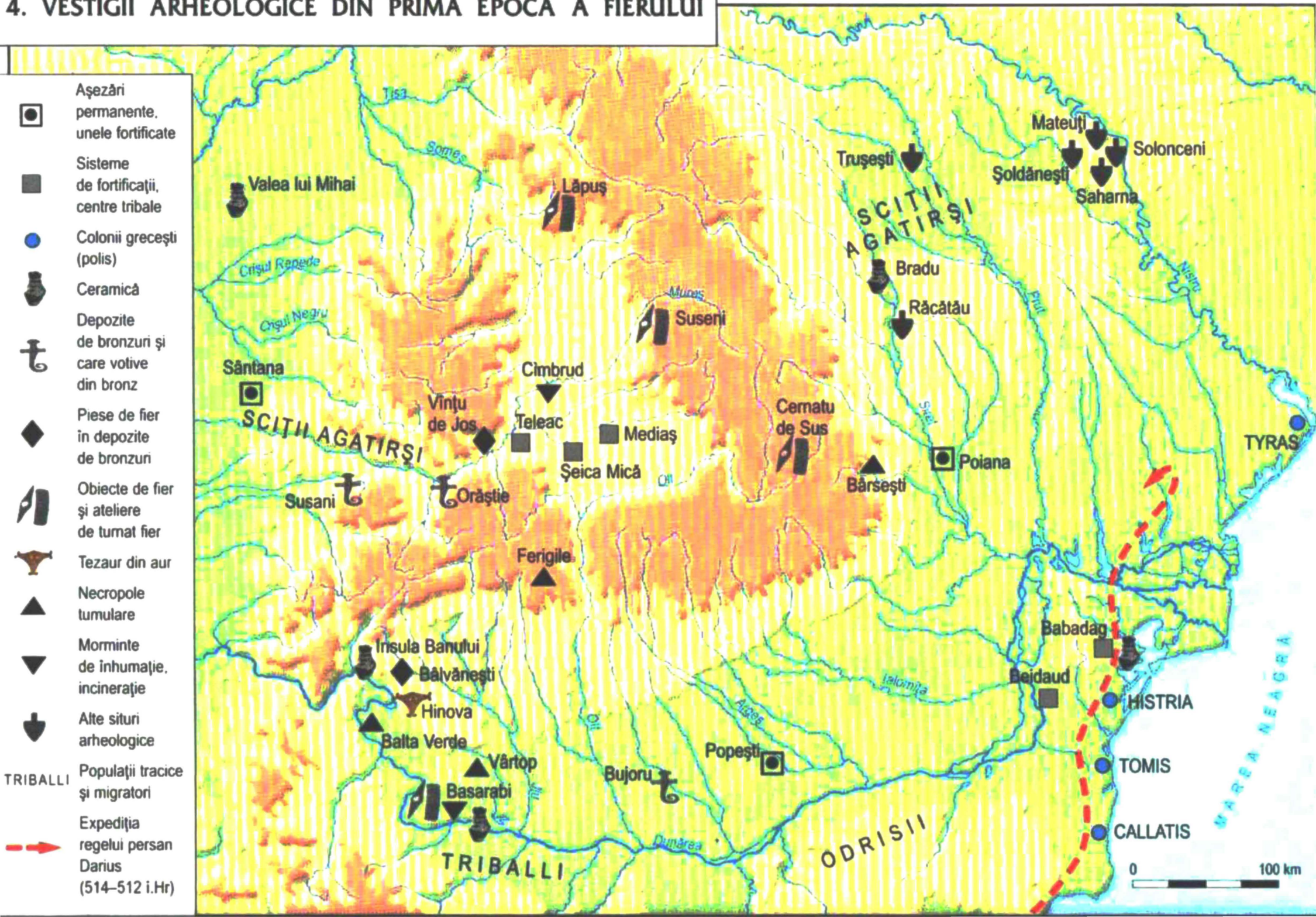

5. GETO–DACII, ALOGENII MIGRATORI ŞI RELAŢIILE CU LUMEA GRECEASCĂ (SEC. IV–II î.Hr.)

BIBLIOTECA PANAIT ISTRATI BRAILA 580528

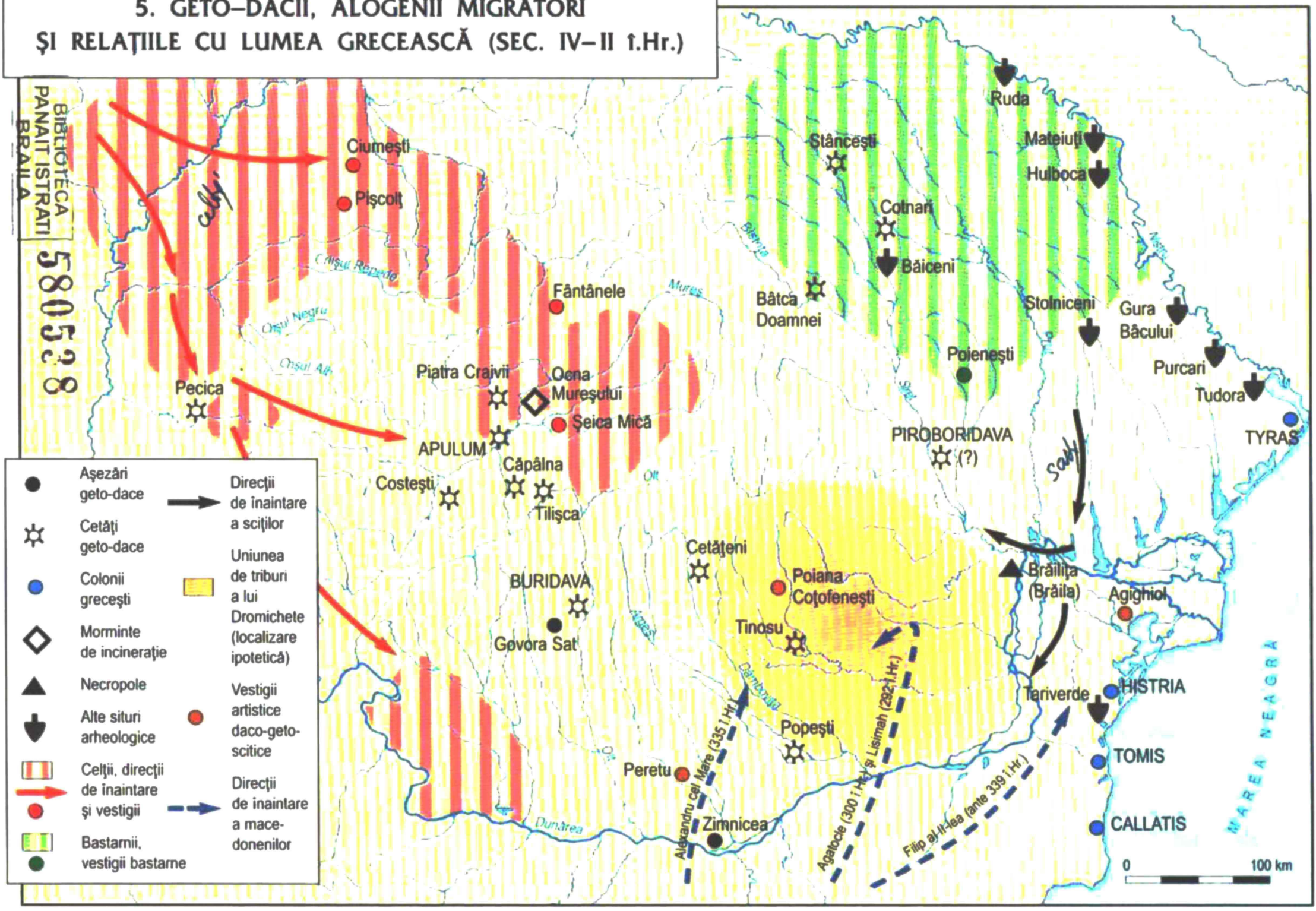

6. DACIA ÎN VREMEA LUI BUREBISTA ŞI RELAŢIILE CU LUMEA ROMANĂ (SECOLUL I î.Hr.)

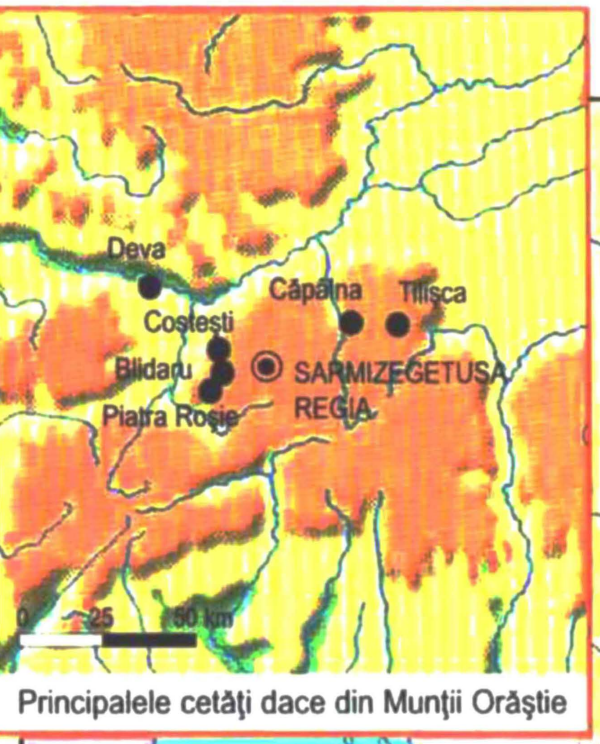

Principalele cetăţi dace din Munţii Orăştie

Celţi
TAURISCII (Noricum)
BOII (Celţi)
Tisia
Parisus
Hierasus
Maris
BASTARNAE
60–48 î.Hr.
SARMIZEGETUSA REGIA
După 55 î.Hr.
Dravus
Savus
Ataris
Ister
SCORDISCI
DARDANI
TRIBALLI
Hebrus
THRACIA
MACEDONIA
MARE ADRIATICUM
PONTUS EUXINUS
OLBIA
TYRAS
HISTRIA
TOMIS
CALLATIS
DIONYSOPOLIS
MESEMBRIA
APOLLONIA
BYZANTIUM
ROMA
DYRRHACHIUM
BRUNDISIUM
THESSALONICAE
PHARSALUS
0
100
200
300 km

- Teritoriul aflat sub autoritatea lui Burebista
- Limita statului roman
- Colonii pontice greceşti aflate sub autoritatea lui Burebista
- Expediţiile lui Burebista (60–48 î.Hr.)
- Expediţiile romane în Dobrogea:
  - Expediţia lui Terentius Varro Lucullus (72–71 î.Hr.)
  - Expediţia lui Caius Antonius Hybrida (61 î.Hr.)

7. DACIA ÎN VREMEA LUI DECEBAL ŞI RELAŢIILE CU LUMEA ROMANĂ

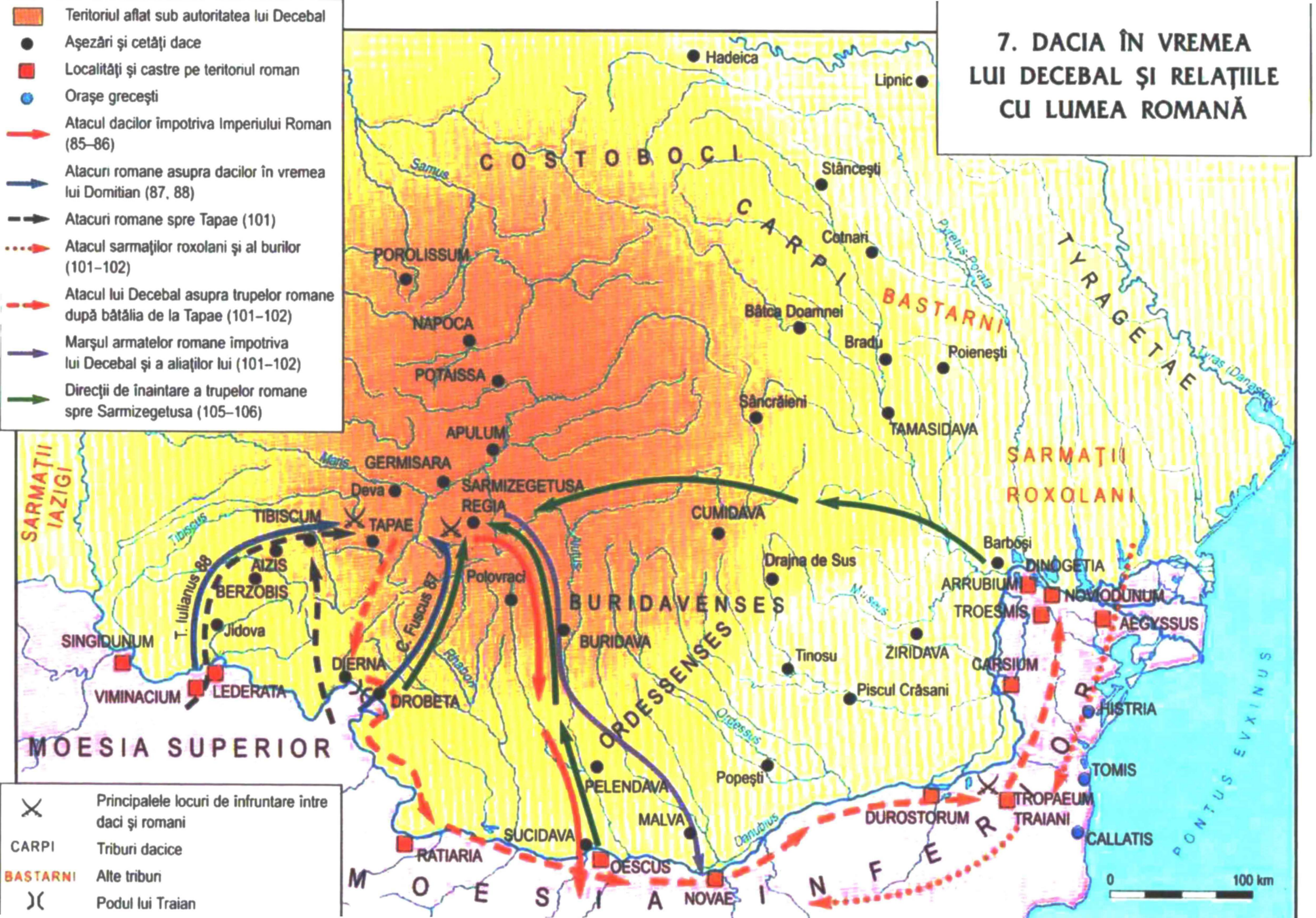

8. DACIA ROMANĂ (SECOLELE II–III)

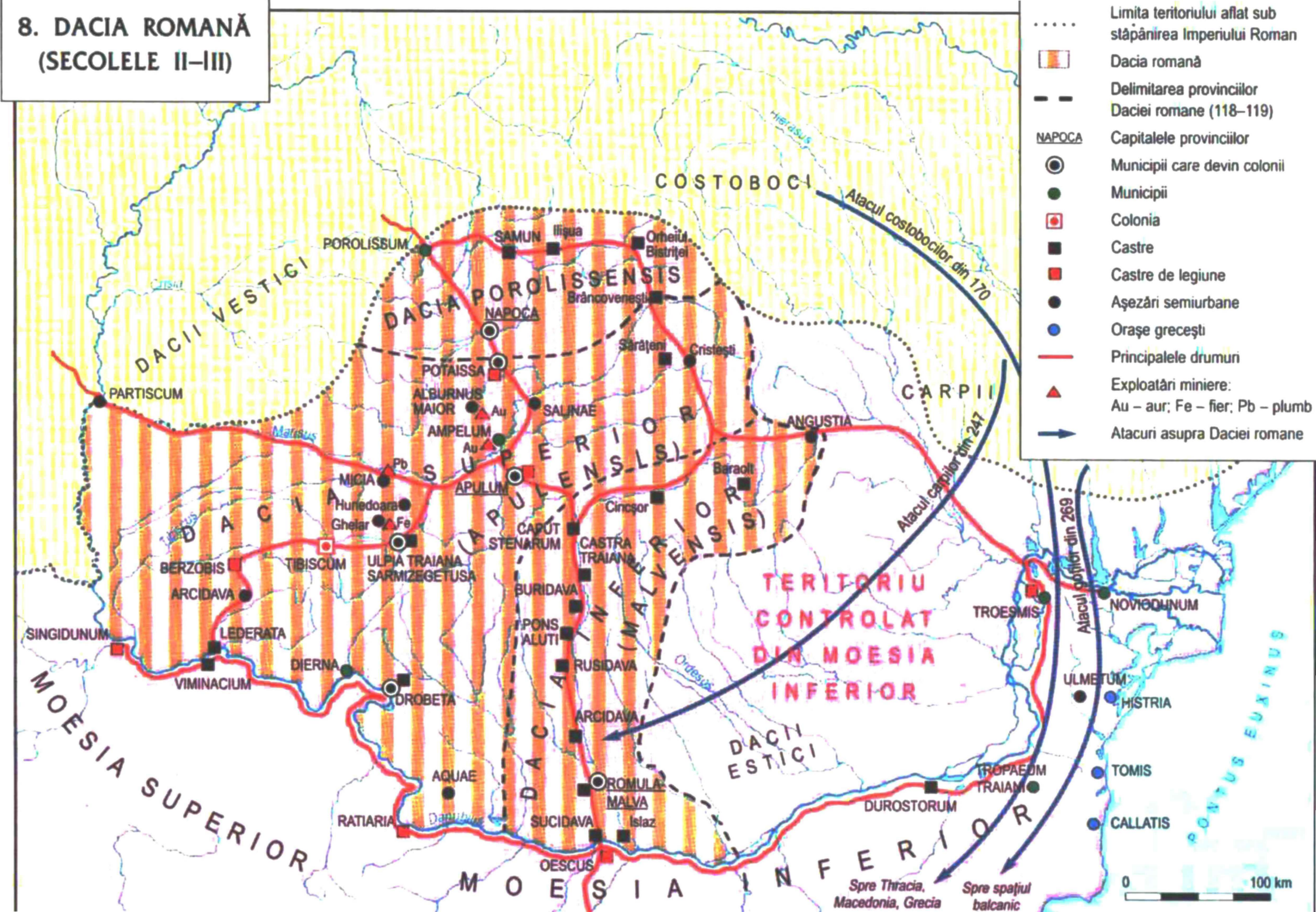

9. CONTINUITATE ŞI CREŞTINISM (SECOLELE IV–VII)

REPERE CRONOLOGICE

303–304 – Prigoană anticreştină; martiri la Tomis, Durostorum, Axiopolis.

313 – Edictul de la Mediolanum.

325 – Conciliul de la Niceea, la care participă şi Marcus episcop de Tomis.

341 – Ulfila este numit episcop (de rit arian); propăvăduieşte creştinismul printre goţii de la nord şi sud de Dunăre.

După 370 – Prigoană anticreştină în regatul vizigoţilor. Martirajul Sfântului Sava. Episcopie (ariană) la Durostorum.

Sec. V–VI – Se construieşte basilica cu criptă de la Niculiţel, unde sunt depuse osemintele lui Zotikos, Attalos, Kamasis şi Philippos, martirizaţi la începutul sec. IV.

520 – Paternus din Tomis participă la sinodul de la Constantinopol. Alte 14 oraşe dobrogene acced la rangul de episcopate

535 – Este organizată arhiepiscopia Justiniana Prima, de care depindeau creştinii din Dacia.

545 – Dionysie Exiguul se retrage la mănăstirea Vivarium din Calabria, unde fixează noua numărătoare a anilor de la naşterea lui Hristos.

550–553 – Ultimul episcop tomitan cunoscut.

Hucea
Mălăeşti
Botoşana
Orhei
Târgu Roşu
POROLISSUM
Dej
Gherla
Târteşti
Dăneeni
Bologa
NAPOCA
Taga
Brâncoveneşti
Sopor
Sărăţeni
Secuieni
Dudeşti
Hansca
POTAISSA
Moreşti
Iernut
Moldoveni
Aiud
Lipova
Mediaş
Bratei
Sân Nicolau Mare
AMPELUM
APULUM
Biertan
MICIA
Sebeş
ULPIA TRAIANA SARMISEGETUZA
Barboşi
TIBISCUM
Pietroasa
NOVIODUNUM
ARCIDAVA
Târgşor
AEGYSSUS
Niculiţel
LEDERATA
Gornea
DIERNA
Luciu
CARSIUM
DROBETA
Hinova
CAPIDAVA
HISTRIA
AXIOPOLIS
Brazda lui Novac
TROPAEUM TRAIANI
TOMIS
ROMULA
DAPHNE
DUROSTORUM
CALLATIS
SUCIDAVA
TURRIS
OESCUS
NOVAE
IMPERIUL ROMAN DE RĂSĂRIT / BIZANTIN
MAREA NEAGRĂ
0
100 km

- Continuitate de locuire şi de viaţă materială (urbană şi rurală) în sec. III–IV
- Aşezări noi
- Puncte fortificate romane
- Construcţii romane în vechea Dacie
- Sedii de legiune
- Obiecte creştine
- Basilici şi morminte creştine
- Sedii episcopale

10. MIGRAŢIILE ÎN SECOLELE IV–IX

REPERE CRONOLOGICE

Sec. IV – Cultura Sântana de Mureş-Cerneahov, care cuprinde şi teritoriul Daciei, expresie a dominaţiei goţilor (triburi germanice)

376 – Invazia hunilor. O parte a vizigoţilor trec la sud de Dunăre.

395 – La moartea lui Theodosius I, Imperiul Roman este divizat.

408–420 – Hunii pătrund în Panonia şi îi supun pe gepizi, după care, sub conducerea lui Atila, atacă în Italia şi în provinciile occidentale ale Imperiului (434–453).

454 – După bătălia de la Nedao, hunii dispar din spaţiul carpatic, lăsându-i în locul lor pe gepizi, care îşi stabilesc capitala la Sirmium.

Sfârşitul sec. V – Gepizii se aşază în Banatul vestic, pe Valea Tisei, în Crişana şi Transilvania, unde se constituie un centru germanic de putere, atestat şi prin tezaure din aur

Sec. V–VI – Culturile Ipoteşti–Cândeşti (Oltenia şi Muntenia) şi Bratei–Ţaga (în Transilvania)

Către 550 – După atacuri repetate asupra Sciţiei Mici, slavii se instalează în Dacia

567 – Avarii distrug regatul gepid din Valea Tisei.

579–580 – Slavii sunt supuşi de avari.

600 – Alte grupuri de slavi se stabilesc la nord de Dunăre, unde s-au descoperit vestigii slave, asociate cu cele autohtone şi cu importuri bizantine.

602–610 – Slavii se aşază masiv în Peninsula Balcanică

Jumătatea sec. VI – sec. VIII – Se încheie asimilarea gepizilor; se constituie mai multe centre de putere avare pe Mureş, în zona Teiuş–Aiud–Ocna Mureş, din care aceştia domină cea mai mare parte a spaţiului înconjurător

679 – Bulgarii trec Dunărea, conduşi de Asparuh.

După 803 – Avarii sunt zdrobiţi de franci, ulterior de oştile hanului bulgar Krum.

Începutul sec. IX – Protobulgarii îşi întind autoritatea asupra unui vast spaţiu balcanic, care trece la nord de Dunăre.

896 – Ungurii se aşază în Câmpia Panonică.

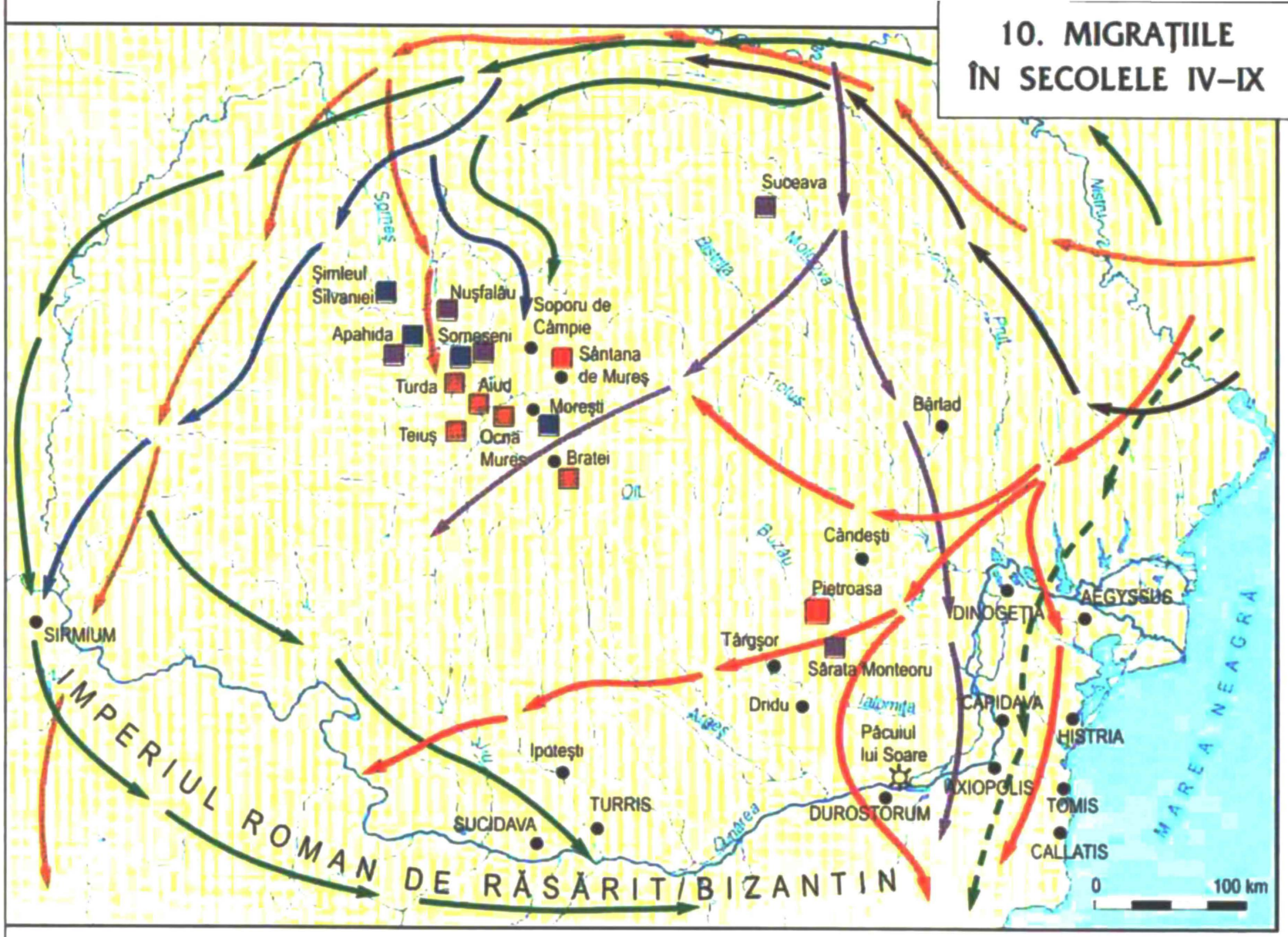

Direcţii de deplasare şi vestigii gotice

Direcţii de deplasare a hunilor

Direcţii de deplasare şi vestigii gepide

Direcţii de deplasare şi vestigii avare

Direcţii de deplasare şi vestigii slave

Direcţia de deplasare a bulgarilor

Direcţia de deplasare a ungurilor

Aşezări ale localnicilor daco-romani sau ale migratorilor

Cetate bizantină

11. MIGRAŢIILE ŞI FORMAŢIUNILE POLITICE DIN SECOLELE X–XII

REPERE CRONOLOGICE

Circa 900 – Sunt menţionate „ducatele" (stăpânirile) lui Gelu (în centrul Transilvaniei), Menumorut (în Crişana) şi Glad (în Banat).

943 – Este menţionat jupanul Dimitrie (în sudul Dobrogei).

971 – Bizantinii organizează tema Paristrion (în Dobrogea şi nord-vestul Bulgariei de astăzi).

1001–1003 – Războiul regelui maghiar Ştefan împotriva lui Gyla (în centrul Transilvaniei)

Începutul sec. XI – Domnia lui Ahtum (din zona Banatului până spre Crişuri), întreruptă de un conflict cu regele Ştefan, la capătul căruia este învins, iar teritoriul său cucerit.

1025–1035/1036 – Atacuri ale pecenegilor împotriva Imperiului Bizantin, cu concursul confederaţiilor tribale din sudul Munteniei şi Moldovei, intensificate în 1046.

Sec. XI–XII – Cultura Răducăneni, în centrul şi în sudul Moldovei, precum şi în estul Munteniei.

Sec. XI (mijlocul deceniului 9) – Tatos, Seslav şi Satza stăpânesc teritorii din Dobrogea.

1091 – Pecenegii sunt învinşi decisiv de Imperiul Bizantin la Lebunion.

1091–1092 – Expediţie a cumanilor în Transilvania şi Ungaria.

Sec. XII (prima jumătate) – Colonizări ale secuilor în sudul şi sud-estul Transilvaniei.

1141–1162 – Grupuri importante de colonişti saşi (germani) se aşază în Transilvania.

1199 – Cea dintâi menţionare a Ţării Maramureşului.

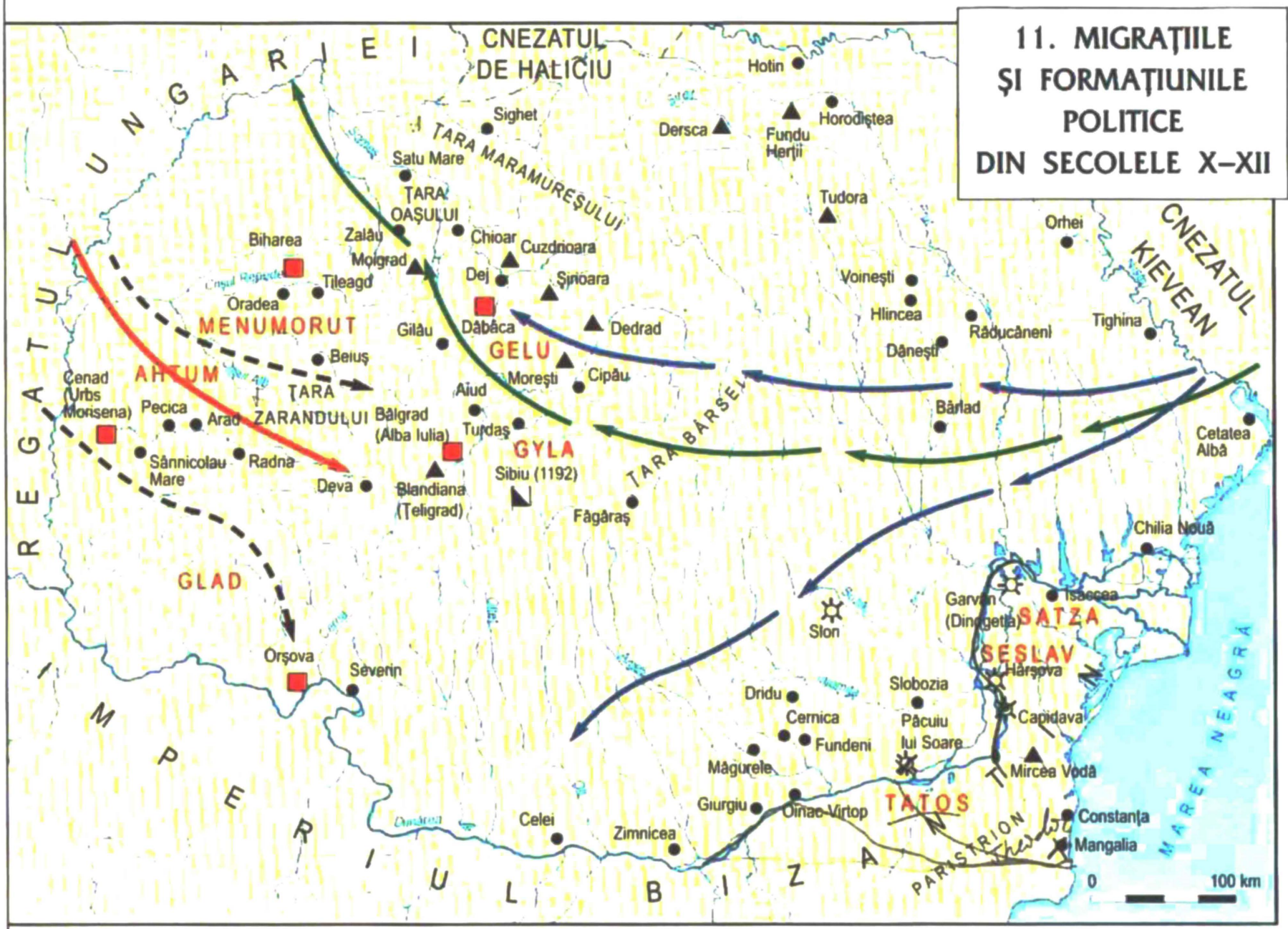

GELU — Formaţiuni politice menţionate în documente

ŢARA OAŞULUI — „Ţări" româneşti în Transilvania

Reşedinţe ale „ducatelor" din Transilvania şi Banat

Cetăţi de piatră

Alte aşezări fortificate

Aşezare a saşilor în Transilvania

Alte aşezări

Direcţii de pătrundere a ungurilor în Transilvania şi Banat

Direcţia de pătrundere a secuilor

Direcţii de deplasare a pecenegilor

Direcţii de deplasare a cumanilor

REPERE CRONOLOGICE

1211 – Andrei al II-lea, regele Ungariei, îi cheamă pe teutoni în Ţara Bârsei.

1213 – Prima atestare documentară a cetăţii Cluj.

1222 – *Terra Blacorum*, corespondentul probabil al Ţării Oltului, este menţionată într-o diplomă a lui Andrei al II-lea.

1225 – Expulzarea teutonilor din Ţara Bârsei

1227 – Se constituie Episcopia cumanilor în zona din sud-vestul Moldovei, nord-estul Munteniei şi sud-estul Transilvaniei (Civitas Milcoviae).

1239 – Data probabilă a constituirii Banatului de Severin de către Arpadieni.

1241–1242 – Marea invazie mongolă (tătari).

1247 – Diploma Ioaniţilor atestă două voievodate – Litovoi, Seneslau – şi două cnezate româneşti – Ioan, Farcaş – între Carpaţi şi Dunăre.

1261 – Tratatul de la Nymphayon între bizantini şi genovezi acordă celor din urmă largi privilegii în ce priveşte comerţul cu grâne, în zona pontică, stimulându-i să fondeze câteva cetăţi comerciale pe litoralul Mării Negre.

1285 – Diploma magistrului Gheorghe, evidenţiat, între altele, pentru înfrângerea lui Litovoi, ucis în cursul unei operaţiuni militare împotriva coroanei maghiare.

1290 – Prima menţiune sigură a Cetăţii Albe, sub numele Malvocastro.

Circa 1300 – Colonizarea sâsească a teritoriului dintre Târnave.

12. FORMAŢIUNI POLITICE DIN SECOLUL XIII ŞI ULTIMELE MIGRAŢII

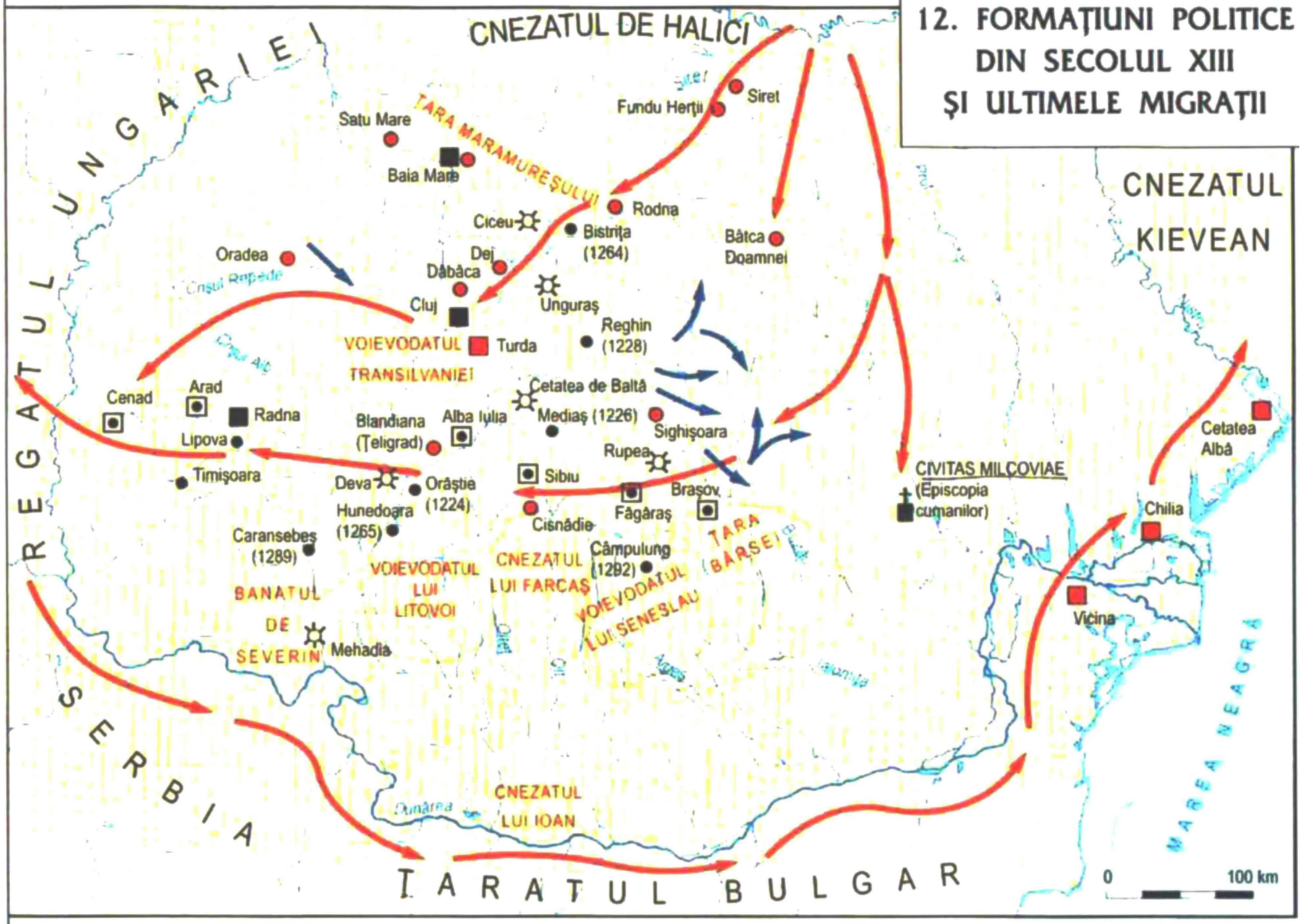

- Vechi aşezări
- Aşezări preorăşeneşti (prima atestare în sec. XIII)
- Oraşe–târguri
- Oraşe–cetăţi
- Cetăţi
- Aşezări miniere
- Episcopie
- Direcţii de deplasarea a tătarilor
- Direcţia de deplasarea a secuilor

13. STATELE MEDIEVALE ROMÂNEŞTI ÎN SECOLUL XIV

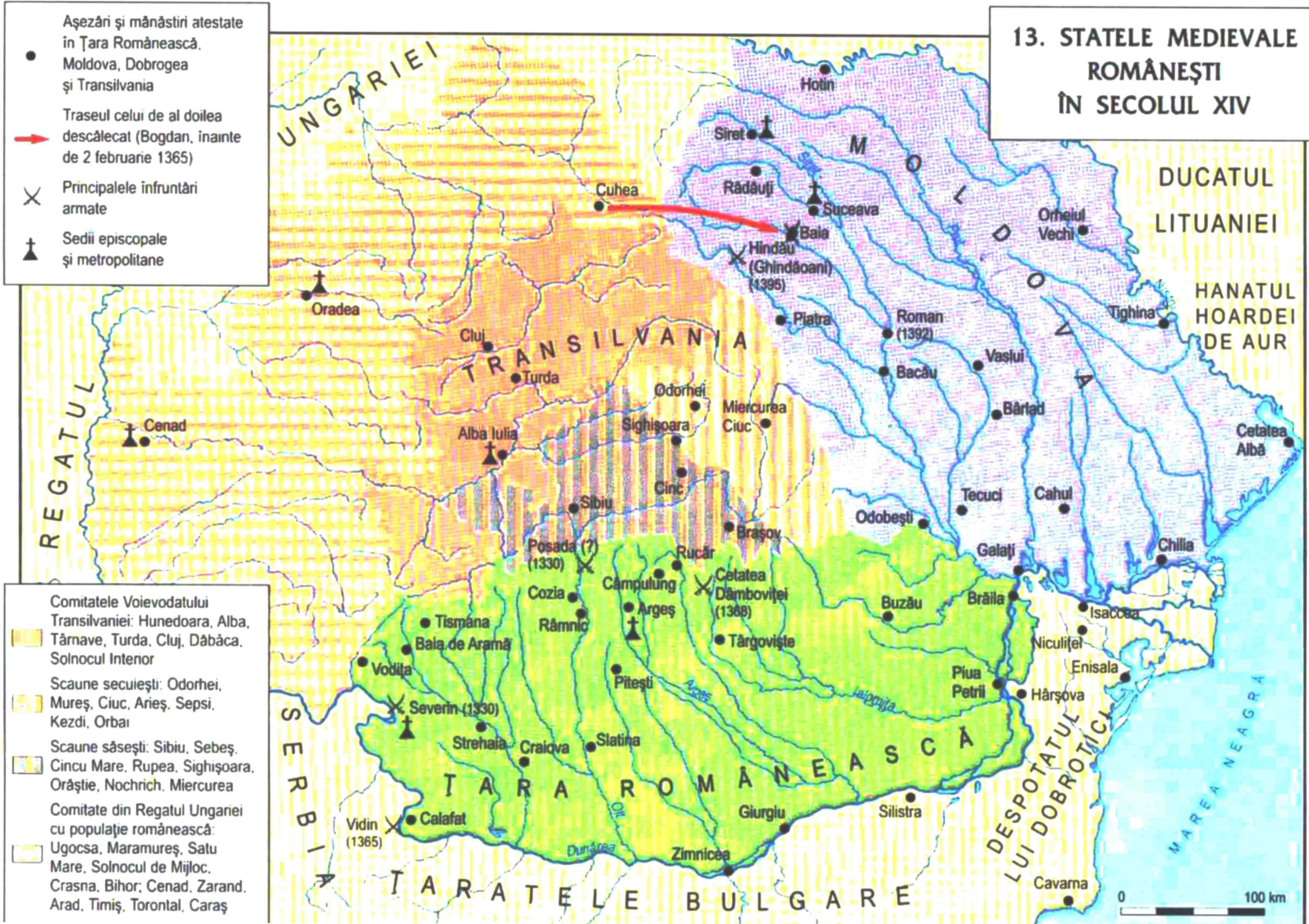

14. DRUMURILE COMERCIALE ÎN SECOLELE XIV–XV

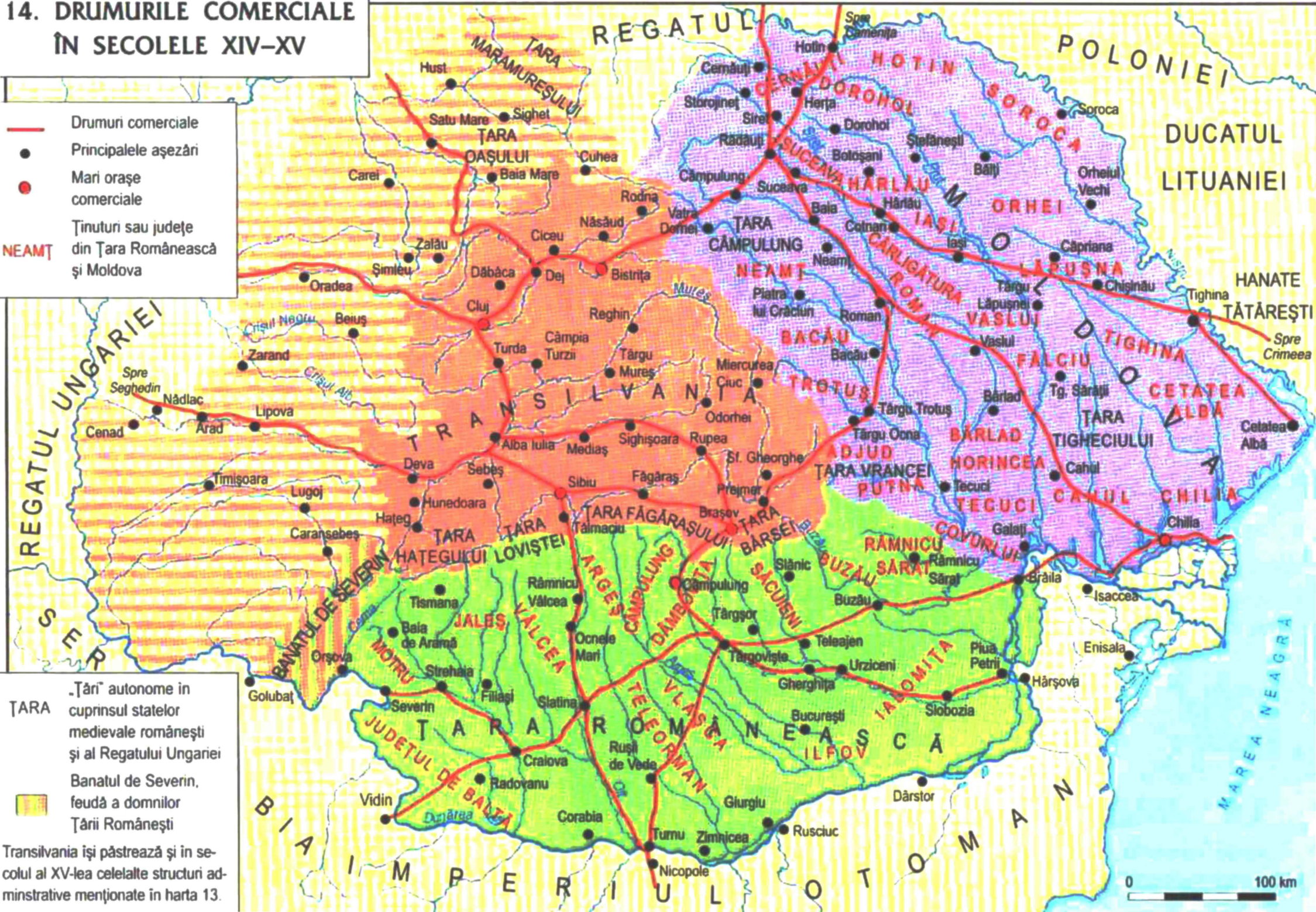

Transilvania îşi păstrează şi în secolul al XV-lea celelalte structuri administrative menţionate în harta 13.

15. LUPTA PENTRU NEATÂRNARE ÎN VREMEA LUI MIRCEA CEL BĂTRÂN (1386–1418) ŞI IANCU DE HUNEDOARA (1441–1456)

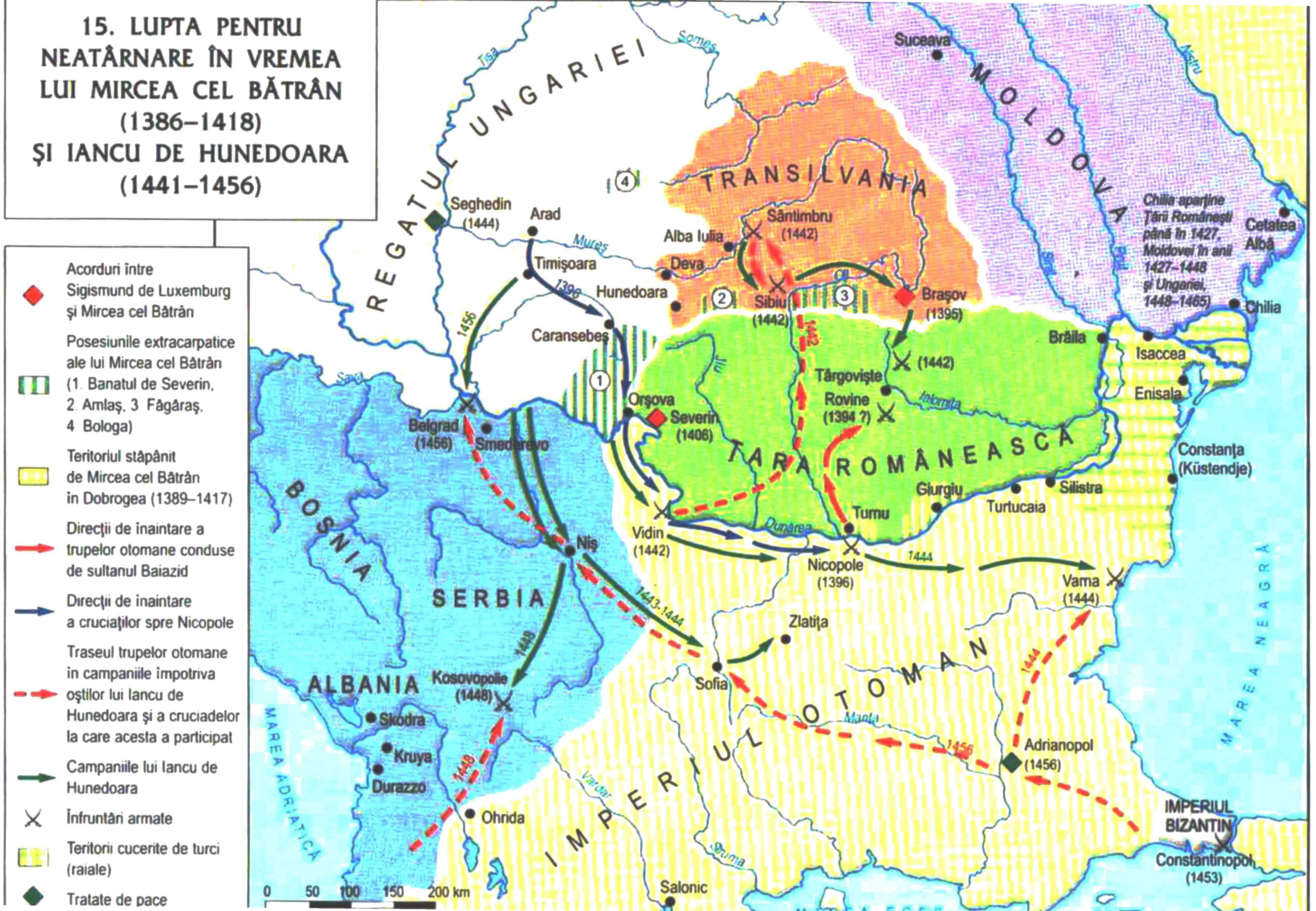

16. LUPTA PENTRU NEATÂRNARE ÎN VREMEA LUI VLAD ŢEPEŞ (1456–1462) ŞI ŞTEFAN CEL MARE (1457–1504)

17. ŢĂRILE ROMÂNE ÎN SECOLUL XVI

REPERE CRONOLOGICE

1496–1508 – În timpul domniei lui Radu cel Mare sunt instituite episcopiile Ţării Româneşti, la Râmnic şi Buzău.

1508 – Tiparniţa de la Târgovişte, prima în spaţiul românesc, urmată de cele de la Sibiu, Braşov, Alba-Iulia, Sebeş, Orăştie şi Bucureşti.

1512–1517 – Se construieşte biserica episcopală de la Argeş. Alte ctitorii din acest secol, în Moldova: Probota, Moldoviţa, Slatina, Sucevita.

1521–1525 – Înfruntări cu oştile otomane în timpul domniei lui Radu de la Afumaţi.

1529 – În bătălia de la Feldioara, oştile lui Petru Rareş învinge trupele lui Ferdinand de Habsburg.

1530 – Petru Rareş deţine, în Transilvania, Bistriţa, Rodna şi domeniile Ciceului, Cetăţii de Baltă şi Ungurăşului.

1530–1538 – Conflict moldo-polon.

1538 – Campania otomană condusă de Soliman al II-lea asupra Moldovei.

1539–1540 – Brăila este ocupată de turci (kazaua / raiaua Brăilei).

1541 – Organizarea Principatului Transilvaniei şi trecerea acestuia sub suzeranitate turcească.

1552 – Comitatele maghiare dintre Mureş şi Dunăre sunt ocupate de turci; ia fiinţă Beiberbeilicul (paşalâcul) de Timişoara. În 1565 i se adaugă o parte din Crişana.

1574 – Înfruntări antiotomane în Moldova şi Ţara Românească – lezerul Cahulului şi Jiliştea – în vremea lui Ioan Vodă.

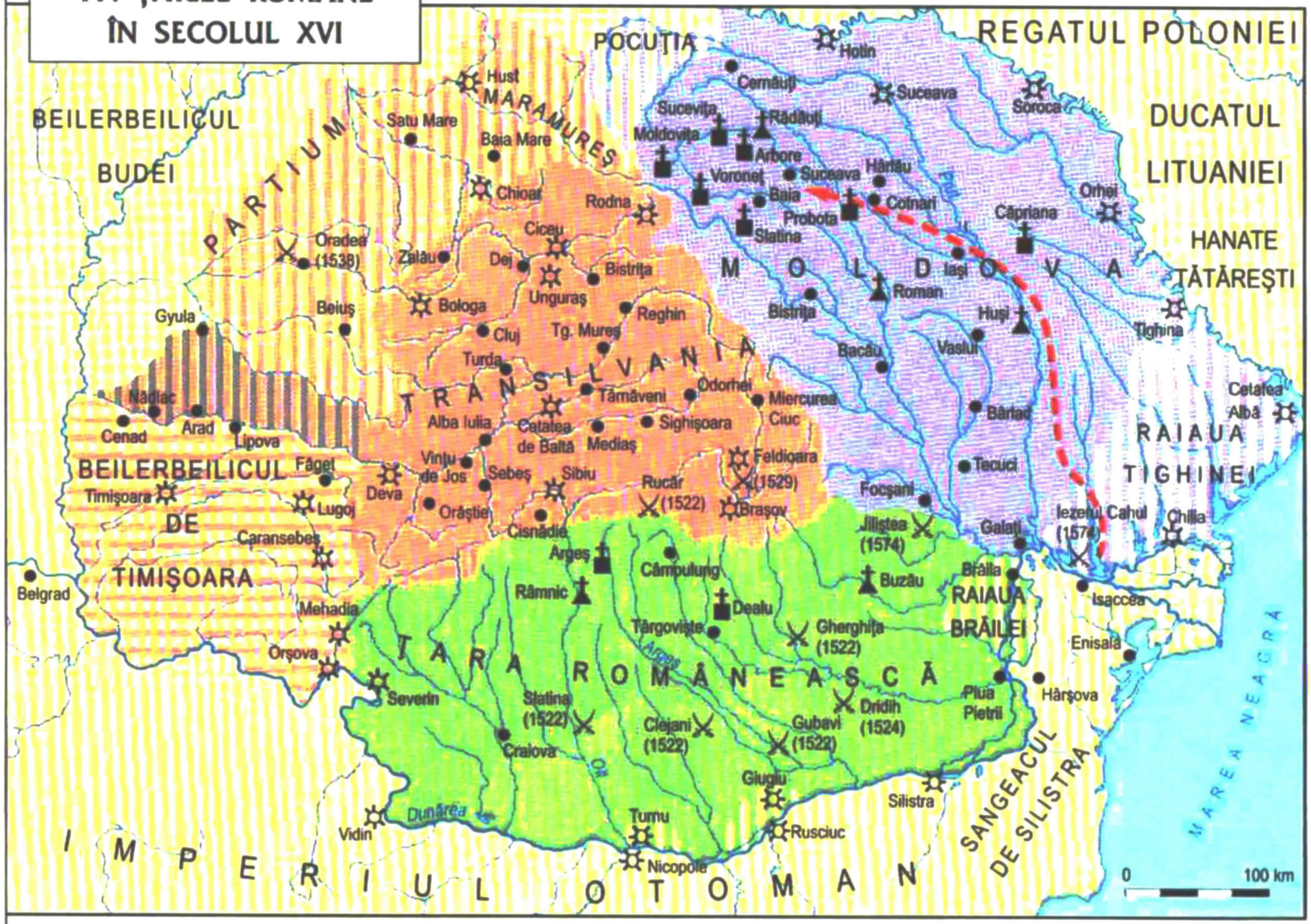

- Aşezări
- Cetăţi
- Pocuţia, posesiune temporară a Moldovei (1501–1509)
- Părţile din vestul Transilvaniei — Partium şi Maramureş — aflate temporar sub autoritatea principelui Transilvaniei
- Beilerbeilicul de Timişoara
- Teritoriu anexat, în 1565, Beilerbeilicului de Timişoara
- Campania lui Soliman al II-lea în Moldova (1538)
- Înfruntări armate
- Mănăstiri
- Episcopii

18. DOMNIA LUI MIHAI VITEAZUL (1593–1600, 1601)

19. ŢĂRILE ROMÂNE ÎN SECOLUL XVII

REPERE CRONOLOGICE

1615 – Prin tratatul de la Tirnavia, împăratul habsburgic îl recunoaşte pe Gabriel Bethlen ca principe al Transilvaniei şi se obligă să-i restituie cetăţile Hust, Chioar şi Baia Mare.

1622 – Prin pacea de la Mikulov (un episod al războiului de 30 de ani), Imperiul Habsburgic cedează Transilvaniei cele şapte comitate vestice.

1632 – În lupta de lângă mănăstirea Plumbuita, aproape de Bucureşti, Matei Basarab înfrânge oastea domnului numit de Poartă. În februarie 1633, va fi confirmat ca domn la Constantinopol.

1645 – Pacea de la Linz confirmă clauzele tratatului de la Mikulov: principele Transilvaniei primeşte cinci comitate în stăpânire viageră, iar alte două în stăpânire ereditară. Transilvania participă la încheierea păcii westfalice.

1653 – Matei Basarab îl învinge pe Vasile Lupu la Finta, punând capăt unui conflict care dura din 1637. În 1639 îl mai învinsese la Nănişori.

1659 – Campania antiotomană a lui Mihnea al III-lea (1657–1659). Sunt atacate cetăţile Giurgiu, Nicopole, Orşova, Rusciuc, Silistra, Brăila, Hârşova; este obţinută victoria de la Frăteşti (23 nov).

1686 – Trative între principele Transilvaniei şi Habsburgi, care duc la semnarea tratatului de la Viena (28 iunie) şi la pătrunderea trupelor imperiale în Transilvania, unde sunt instalate unităţi ale armatei habsburgice.

1690 – În lupta de la Zărneşti, Constantin Brâncoveanu învinge, ajutat de turci, pe generalul imperial Heissler.

1691 – Regele Poloniei, Ioan Sobieski, ocupă nord-vestul Moldovei. Cetatea

Teritoriul Maramureşului, aparţinând Principatului Transilvaniei

Teritorii aflate temporar sub autoritatea principelui Transilvaniei

Kazale / raiale turceşti

Campanii militare:

Vasile Lupu împotriva lui Matei Basarab

Mihnea al III-lea împotriva turcilor

Traseul parcurs de trupele lui Ioan Sobieski

Bătălii importante

Principalele drumuri comerciale

20. ŢĂRILE ROMÂNE ÎN SECOLUL XVIII

REPERE CRONOLOGICE

1699 – Tratatul de la Karlowitz sancţionează includerea Transilvaniei ca principat în Imperiul Habsburgic.

1711 – Încheierea războiului dintre Imperiul Habsburgic şi nobilimea maghiară prin pacea de la Satu Mare.

– Bătălia de la Stănileşti, între armata ţarului Petru I, aliat cu Dimitrie Cantemir, şi turci; pacea de la Huşi.

1716–1718 – Război ruso–austro–turc încheiat prin pacea de la Passarovitz.

1716 – În timpul războiului, este capturat Nicolae Mavrocordat, domnitorul Ţării Româneşti, reţinut ulterior la Sibiu.

1735–1739 – Război ruso–austro–turc încheiat prin pacea de la Belgrad.

1764 – Înfiinţarea regimentului românesc de grăniceri de la Năsăud, ulterior a celor de la Orlat (1766) şi Caransebeş (1768).

1769–1774 – Război ruso–turc, încheiat prin pacea de la Kuciuk Kainargi. Negocieri între beligeranţi la Focşani şi Bucureşti (1772).

1787 – Începuturile războiului austro–ruso–turc încheiat prin păcile de la Şiştov (1791) şi Iaşi (1792).

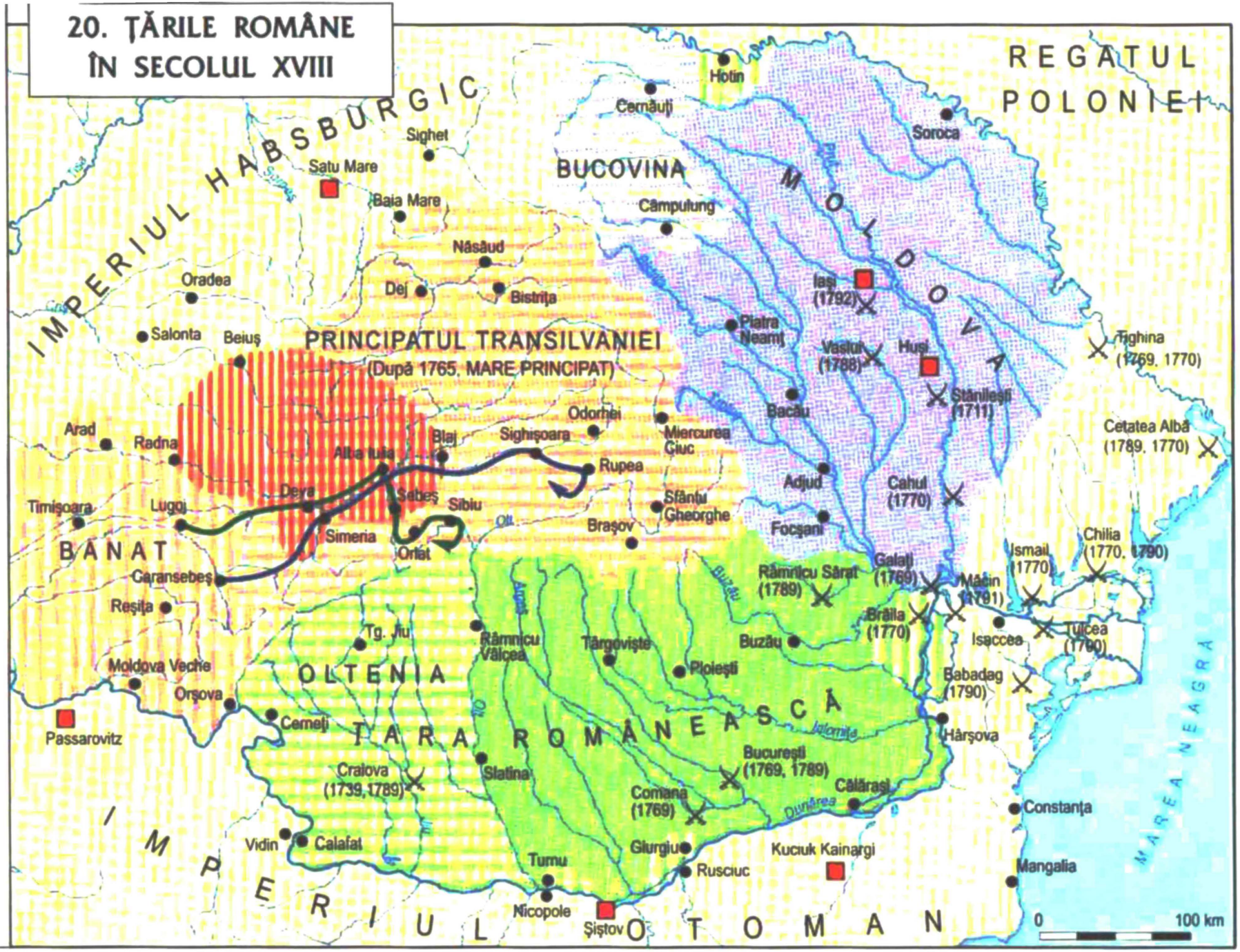

Teritoriul Banatului, aparţinând până în 1718 Imperiului Otoman, iar între 1718–1779 Imperiului Habsburgic; în 1779 este alipit Ungariei, în graniţele Imperiului Habsburgic.

Teritoriul Olteniei aflat sub stăpânirea habsburgică între 1718–1739

Teritoriul Bucovinei încorporat la 1775 în Imperiul Habsburgic

Kazale / raiale turceşti

Vizitele lui Iosif al II-lea în Transilvania:
1773
1783

Perimetrul în care s-a desfăşurat răscoala lui Horia, Cloşca şi Crişan (1783–1784)

Bătălii importante

Tratate de pace

21. CULTURA ÎN SECOLELE XVII–XVIII *

* Harta înfățișează situația din cea de a doua jumătate a secolului XVIII.

Teritoriul Bucovinei, încorporat la 1775 în Imperiul Habsburgic

Mitropolii și episcopii ortodoxe (ortodocșii din Bucovina habsburgică depind, după 1775, de episcopia ortodoxă din Karlowitz)

Episcopii catolice

Episcopie greco-catolică

Ctitorii religioase și laice

Școli de nivel mediu

Școli de nivel superior

Tipografii

22. ŢĂRILE ROMÂNE ÎN PRIMA JUMĂTATE A SECOLULUI XIX — TUDOR VLADIMIRESCU

REPERE CRONOLOGICE

1821, 18 ianuarie – Tudor Vladimirescu părăseşte Bucureştiul şi se îndreaptă spre Tg. Jiu, după care se instalează la Padeş (*22 ianuarie*).
23 ianuarie – Proclamaţia de la Padeş.
– Împreună cu Adunarea norodului, străbate Oltenia, stabilindu-se pentru o vreme la Ţânţăreni (*4–28 februarie*).
22 februarie – Al. Ipsilanti, conducătorul Eteriei, trece Prutul şi soseşte la Iaşi.
23 februarie – Ţarul Rusiei dezavuează mişcarea lui Tudor Vladimirescu şi se declară de acord cu intervenţia trupelor otomane.
4 martie – Oastea lui Tudor ocupă Slatina.
16 martie – Proclamaţia de la Bolintin.
21 martie – Tudor intră în Bucureşti.
30 martie – Întâlnire între Tudor Vladimirescu şi Al. Ipsilanti, care cad de acord cum să-şi împartă teritoriul ţării.
3 aprilie – Al. Ipsilanti, căruia îi revenise nordul ţării, se retrage la Târgovişte.
1 mai – Oastea otomană pătrunde în Moldova, pe la Galaţi, şi în Ţara Românească, pe la Giurgiu, Călăraşi şi Calafat.
15 mai – Tudor Vladimirescu pleacă din Bucureşti, îndreptându-se spre nordul Olteniei.
21 mai – La Goleşti, Tudor este arestat de eterişti, din ordinul lui Al. Ipsilanti.
27 mai – Tudor Vladimirescu este executat la Târgovişte.
7 iunie – Bătălia de la Drăgăşani. Înfrângerea eteriştilor de către trupele otomane.
Iunie-iulie – Resturile armatei eteriste se retrag în Moldova, unde sunt zdrobite de trupele otomane (Secu).
1822, iunie – Restabilirea domniilor pământene.
1828–1829 – Războiul ruso–turc, încheiat prin tratatul de pace de la Andrianopol.
1831 – Adunările extraordinare ale Ţării Româneşti şi Moldovei adoptă textele Regulamentelor Organice.

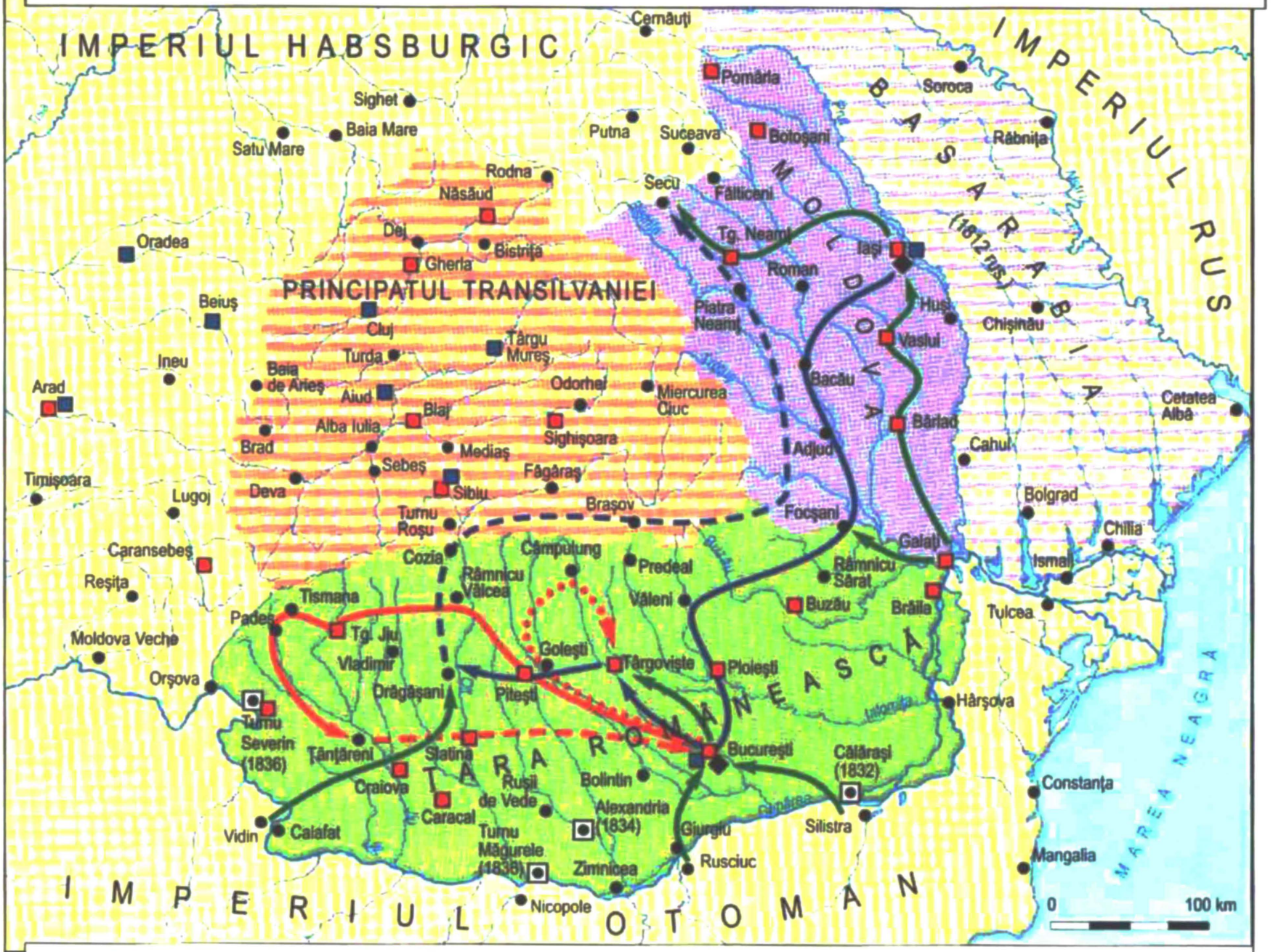

23. REVOLUŢIA DE LA 1848–1849

REPERE CRONOLOGICE

1848

27 martie / 8 aprilie – Adunarea de la Hotelul Sankt Petersburg din Iaşi.

3/15–5/17 mai – Marea Adunare de pe Câmpia Libertăţii de la Blaj.

17/29 mai – Dieta din Cluj votează Unirea Principatului Transilvaniei cu Ungaria.

9/21 iunie – Adunarea populară de la Islaz.

11/23 iunie – Izbucnirea revoluţiei la Bucureşti.

14/26 iunie – Constituirea Guvernului Provizoriu, care iniţiază un program de reforme în spiritul Proclamaţiei de la Islaz.

28 iulie/29 august – Guvernul de la Bucureşti este înlocuit cu o Locotenenţă domnească.

13/25 septembrie – Trupele otomane intră în Bucureşti; este restabilit regimul regulamentar.

13/25 decembrie – Trupele maghiare comandate de generalul Bem intră în Cluj. Ulterior, în ianuarie-martie 1849, vor ocupa cea mai mare parte a teritoriului Transilvaniei.

1849

ianuarie-iulie – Regiunea Munţilor Apuseni este apărată de armatele ţărăneşti comandate de Avram Iancu.

10/22 aprilie–22 aprilie/4 mai – Tratative eşuate pentru reconcilierea româno-maghiară, la Abrud.

6/18 –7/19 iunie – Trupele ţariste pătrund în Ungaria şi Transilvania.

19/31 iulie –Trupele conduse de generalul Bem sunt înfrânte de armata ţaristă.

1/13 august – Resturile armatei maghiare capitulează la Şiria în faţa trupelor ţariste.

24. PRINCIPATELE UNITE ŞI PROVINCIILE ISTORICE EXTRACARPATICE DE LA 1859 LA 1877

REPERE CRONOLOGICE

1859, 5/24 ianuarie – Dubla alegere a lui Al. Ioan Cuza în Moldova şi, respectiv, Ţara Românească.

1860-1867 – Regim liberal în Imperiul Habsburgic.

1861 – Se constituie, la Sibiu, Societatea culturală Astra.

1862 – Al. Ioan Cuza obţine recunoaşterea unirii administrative a celor două principate de către marile puteri; Bucureştiul devine capitala Principatelor Unite.

1863–1865 – Îşi desfăşoară lucrările Dieta Transilvaniei, la Sibiu.

1864 – Episcopia ortodoxă de la Sibiu este ridicată la rangul de Mitropolie. La acea dată, în Transilvania funcţiona o Mitropolie greco-catolică la Blaj, cu două episcopii, la Gherla şi Lugoj.

– În Principatele Unite sunt adoptate Legea rurală, Legea instrucţiunii publice, Codul civil şi Codul penal.

1866, 10/11 februarie – Al. I. Cuza este îndepărtat printr-o lovitură de stat.

10 mai – Prinţul Carol de Hohenzollern devine domn al Principatelor Unite.

11 iulie – Este promulgată Constituţia din 1866. România devine monarhie constituţională.

1867 – Transilvania este încorporată în regatul Ungariei.

1875 – Constituirea Partidului Naţional Liberal.

1875–1877 – România încearcă să obţină independenţa pe cale diplomatică.

IMPERIUL AUSTRO-UNGAR
IMPERIUL RUS
SERBIA
IMPERIUL OTOMAN
TRANSILVANIA
MOLDOVA
ŢARA ROMÂNEASCĂ
MAREA NEAGRĂ
Cernăuţi
Hotin
Darabani
Dorohoi
Siret
Soroca
Sighet
Baia Mare
Satu Mare
Putna
Suceava
Botoşani
Vereşti
Răbniţa
Orhei
Târgu Lăpuş
Rodna
Vatra Dornei
Năsăud
Paşcani
Oradea
Dej
Ocna Dejului
Beclean
Bistriţa
Toplita
Bicaz
Iaşi
Chişinău
Salonta
Huedin
Cluj
Reghin
Piatra Neamţ
Roman
Huşi
Tighina
Beiuş
Gilău
Turda
Târgu Mureş
Praid
Vaslui
Gyula
Câmpeni
Halmagiu
Bacău
Căuşani
Sântana
Aiud
Miercurea Ciuc
Arad
Abrud
Medias
Odorhei
Tg. Ocna
Bârlad
Cetatea Albă
Lipova
Şavârşin
Brad
Zlatna
Blaj
Sighişoara
Adjud
Deva
Alba Iulia
Ocna Sibiului
Rupea
Sfântu Gheorghe
Cahul
Timişoara
Lugoj
Sebeş
Orăştie
Sibiu
Făgăraş
Tecuci
Focşani
Buziaş
Hunedoara
Călan
Cisnădie
Braşov
Bolgrad
Chilia Nouă
Berzovia
Reşiţa
Caransebeş
Petroşani
Predeal
Sinaia
Râmnicu Sărat
Galaţi
Ismail
Oraviţa
Anina
Râmnicu Vâlcea
Câmpulung
Slănic
Buzău
Brăila
Isaccea
Baia de Aramă
Târgu Jiu
Curtea de Argeş
Comarnic
Tulcea
Moldova Veche
Ocnele Mari
Târgovişte
Orşova
Turnu Severin
Piteşti
Ploieşti
Hârşova
Strehaia
Filiaşi
Gălăeşti
Slobozia
Slatina
BUCUREŞTI
Cernavodă
Craiova
Ruşii de Vede
Călăraşi
Oltenita
Constanţa
Caracal
Alexandria
Silistra
Vidin
Calafat
Turnu Măgurele
Giurgiu
Mangalia
Corabia
Ruscuc
Nicopole
0
100 km

Teritorii aparţinând Moldovei şi, ulterior, Principatelor Unite (1859–1878)

Centre de comercializare şi de export a cerealelor

Căi ferate

Exploatarea cărbunelui

Exploatarea sării

Fier şi intreprinderi metalurgice

Industrie textilă

25. RĂZBOIUL DE INDEPENDENŢĂ (1877–1878)

REPERE CRONOLOGICE

1875, iunie – Declanşarea răscoalei bosniacilor împotriva Imperiului Otoman.

1876, aprilie-mai – Insurecţia naţională bulgară.

18 iunie – Serbia declară război Imperiului Otoman. Pacea care se va încheia în martie 1877 menţine Serbia sub suzeranitate otomană.

August – Întâlnire Franz Joseph — I.C. Brătianu (Sibiu).

Septembrie – Întâlnire ruso–română (Livadia).

1877, 3 ianune – Conferinţa de la Budapesta.

4 aprilie – Convenţia militară româno–rusă (Bucureşti).

11 aprilie – Rusia declară război Imperiului Otoman, după care trupele sale intră pe teritoriul românesc.

– Concentrarea celor patru divizii româneşti pe Dunăre.

– Începutul confruntărilor armate româno-otomane.

29 aprilie – România se declară în război cu Imperiul Otoman.

9 mai – Declaraţia de Independenţă a României.

16 iunie – Trecerea trupelor ruseşti peste Dunăre.

Sfârşitul lunii iunie – Deplasarea trupelor lui Osman-Paşa de la Vidin la Plevna.

8, 18 iulie – Asalturi nereuşite ale trupelor ruseşti asupra Plevnei.

18 spre 19 iulie – Telegrama cifrată a marelui duce Nicolae către domnitorul Carol.

20 august – Trecerea primelor trupe române peste podul de vase de la Corabia-Siliştioara.

30 august – Al treilea asalt asupra Plevnei.

7 noiembrie – Victoria de la Rahova.

28 noiembrie – Căderea Plevnei.

Noiembrie-decembrie – Înaintarea trupelor ruseşti pe direcţia Plevna–Sofia–Filipopol–Adrianopol–Constantinopol.

1878 ianuarie – Victorii româneşti la Vidin şi Belogracic.

19 februarie – Semnarea tratatului ruso-otoman de la San Stefano.

Iunie-iulie – Congresul de pace de la Berlin recunoaşte independenţa României, condiţionând-o de retrocedarea către Rusia a sudului Basarabiei şi de modificarea articolului 7 din Constituţie. Dobrogea şi Delta Dunării sunt unite cu România.

Concentrări de trupe:
- româneşti
- ruseşti
- otomane
- Poduri de vase

Teritoriu pierdut de România

Teritoriu câştigat de România

Alte teritorii cedate de Imperiul Otoman

Direcţii de înaintare a trupelor:
- române
- ruseşti

26. LUMEA ROMÂNEASCĂ ÎNTRE 1878 ŞI 1914

REPERE CRONOLOGICE

1878 – Preluarea teritoriului Dobrogei o dată cu încheierea războiului.

1879 – Societatea Academică Română, înfiinţată la 1867, devine Academia Română.

1880 – Constituirea Partidului Conservator din România.

1881 – Proclamarea Regatului României (14/26 martie) şi încoronarea regelui Carol I (10/23 mai).

– Unificarea partidelor româneşti din Transilvania şi constituirea Partidului Naţional Român din Transilvania, care adoptă tactica pasivismului.

1885 – Este adoptat tariful vamal protecţionist.

1887 – Este promulgată legea pentru încurajarea industriei.

1888 – Răscoale ţărăneşti în judeţele din sudul ţării.

1892–1894 – Mişcarea memorandistă.

1895 – Inaugurarea podului de la Cernavodă. Anterior, Anghel Saligny mai proiectase şi construise silozurile de la Galaţi şi Brăila.

1905 – PNRT renunţă la pasivism şi trece la activism.

1906 – Expoziţia prilejuită de jubileul celor 40 de ani de domnie ai lui Carol I.

1907 – Marea răscoală ţărănească, întinzându-se din Moldova până în Muntenia şi Oltenia.

1913 – În urma celui de al doilea război balcanic, partea de sud a Dobrogei (Cadrilaterul) intră în componenţa României.

– Moare regele Carol I, căruia îi succede la tron Ferdinand I.

27. PARTICIPAREA ROMÂNIEI LA PRIMUL RĂZBOI MONDIAL: 1916–1917

REPERE CRONOLOGICE

1914, august – Consiliul de coroană de la Sinaia hotărăşte neutralitatea României în conflictul mondial şi expectativa armată.

1914–1916 – Negocieri în vederea participării României la război alături de Tripla Antantă.

1916, august – Consiliul de coroană de la Cotroceni hotărăşte intrarea în război alături de Antantă, care garantează, în caz de victorie, unirea Transilvaniei şi a Bucovinei.

15 august–decembrie – Trupele române luptă în Transilvania, apoi în Oltenia, Muntenia şi Dobrogea, retrăgându-se treptat în faţa trupelor Puterilor Centrale.

6 decembrie – Capitala ţării este ocupată de trupele Puterilor Centrale.

31 decembrie – Armata română păstrează doar Moldova, unde se retrag familia regală, parlamentul, guvernul şi un mare număr de refugiaţi.

1917 – În cursul acestui an, Antanta susţine efortul de război al României, trimiţând o misiune militară pe frontul din Moldova şi reînarmând trupele disponibile pentru luptă.

Iulie–august – Lupte la Mărăşti, Mărăşeşti şi pasul Oituz, în urma cărora este oprită înaintarea trupelor Puterilor Centrale

Decembrie – Sub presiunea evenimentelor generate de Revoluţia Rusă, România este nevoită să solicite armistiţiul şi să deschidă negocierile cu Puterile Centrale pentru semnarea tratatului de pace.

28. PARTICIPAREA ROMÂNIEI LA PRIMUL RĂZBOI MONDIAL: 1918–1919

REPERE CRONOLOGICE

1918, 24 ianuarie/6 februarie – Sfatul Ţării proclamă independenţa Basarabiei şi, ulterior, unirea cu România.

24 martie/7 mai – Semnarea Tratatului de pace de la Buftea cu Puterile Centrale, ale cărui prevederi nu vor fi niciodată aplicate.

5/18 octombrie – Reprezentantul Partidului Naţional Român din Transilvania, Al. Vaida-Voievod, citeşte în Parlamentul maghiar Declaraţia prin care românii îşi afirmă dreptul la o viaţă naţională proprie.

14/27octombrie – Se constituie Consiliul Naţional Român din Bucovina, iar patru zile mai târziu, la Budapesta, Consiliul Naţional Român Central.

28 octombrie/10 noiembrie – România reintră în război.

29 octombrie/11 noiembrie – La Compiègne se semnează armistiţiul între Puterile Aliate şi Germania, marcând încetarea ostilităţilor în Primul Război Mondial. Trupele germane îşi încep retragerea, iar trupele aliate pătrund în România.

15/28 noiembrie – Consiliul Naţional Român din Bucovina hotărăşte unirea cu România.

18 noiembrie/1 decembrie – Marea Adunare Naţională de la Alba Iulia aprobă, în unanimitate, unirea cu România.

1919, aprilie–august – Lupte în Transilvania şi Ungaria între trupele maghiare şi cele române. După cucerirea Budapestei şi anihilarea Republicii Sovietice a Sfaturilor din Ungaria, armata română se retrage peste Tisa.

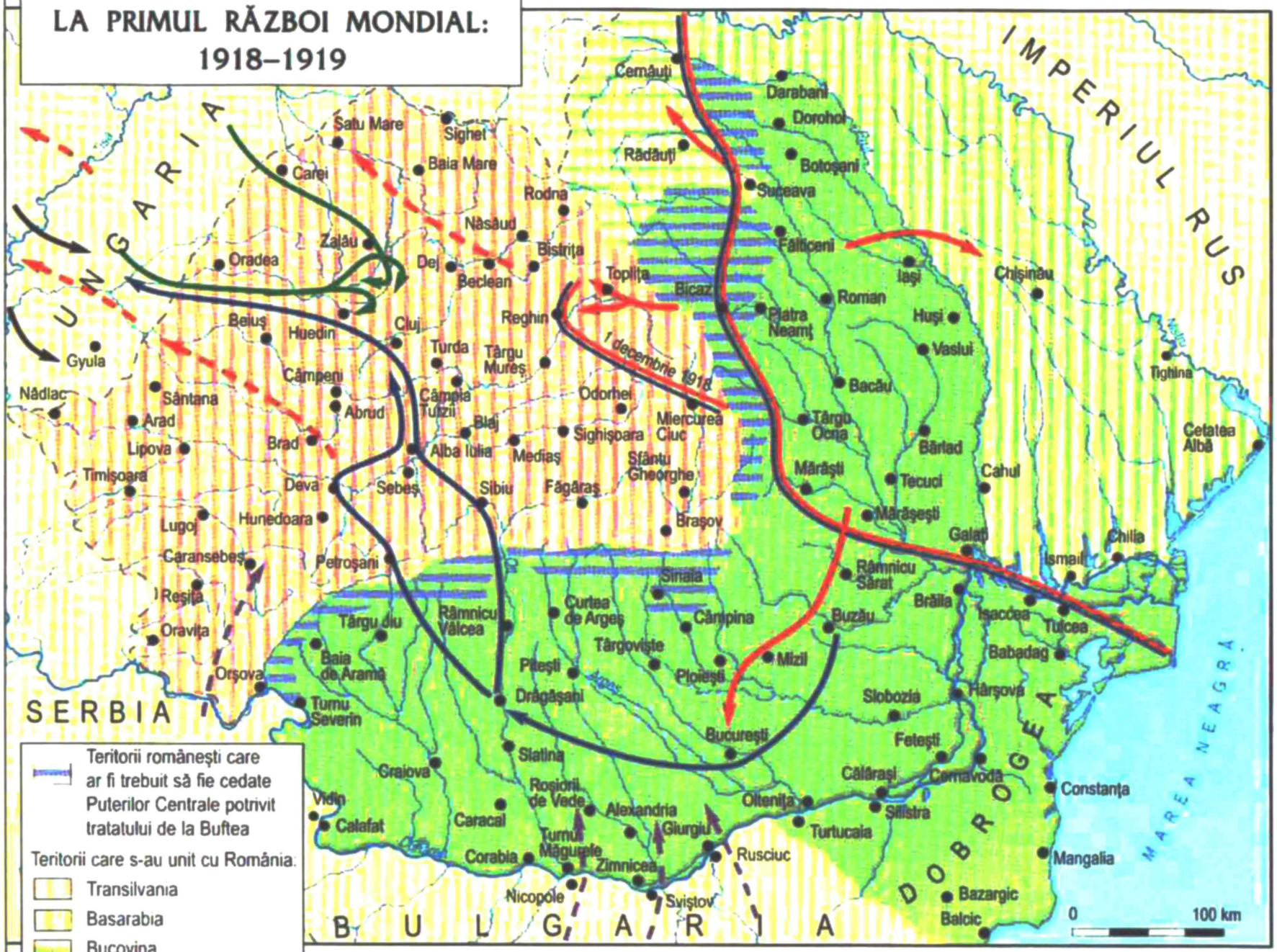

Teritorii româneşti care ar fi trebuit să fie cedate Puterilor Centrale potrivit tratatului de la Buftea

Teritorii care s-au unit cu România:

- Transilvania
- Basarabia
- Bucovina

Aliniamentul pe care se aflau trupele române în momentul încheierii armistiţiului

Direcţii de retragere a trupelor germane

Direcţii de înaintare a trupelor aliate

Direcţii de înaintare a trupelor române

Direcţii de pătrundere a trupelor Republicii Sovietice a Sfaturilor (aprilie 1919)

Atacuri maghiare (iulie 1919)

Contraofensive ale trupelor române (aprilie–mai; iulie–august 1919)

29. ROMÂNIA ÎN PERIOADA INTERBELICĂ

Împărţirea administrativ–teritorială

DENUMIREA JUDEŢELOR

1. Alba
2. Arad
3. Argeş
4. Bacău
5. Bălţi
6. Bihor
7. Botoşani
8. Braşov
9. Brăila
10. Buzău
11. Cahul
12. Caliacra
13. Caraş
14. Câmpulung
15. Cernăuţi
16. Cetatea-Albă
17. Ciuc
18. Cluj
19. Constanţa
20. Covurlui
21. Dâmboviţa
22. Dolj
23. Dorohoi
24. Durostor
25. Făgăraş
26. Fălciu
27. Fălticeni
28. Gorj
29. Hotin
30. Hunedoara
31. Ialomiţa
32. Iaşi
33. Ilfov
34. Ismail
35. Lăpuşna
36. Maramureş
37. Mehedinţi
38. Mureş
39. Muscel
40. Năsăud
41. Neamţ
42. Odorhei
43. Olt
44. Orhei
45. Prahova
46. Putna
47. Rădăuţi
48. Râmnicu-Sărat
49. Roman
50. Romanaţi
51. Sălaj
52. Satu-Mare
53. Severin
54. Sibiu
55. Someş
56. Soroca
57. Storojineţ
58. Suceava
59. Târnava-Mare
60. Târnava-Mică
61. Tecuci
62. Teleorman
63. Tighina
64. Timiş-Torontal
65. Trei-Scaune
66. Tulcea
67. Turda
68. Tutova
69. Vaslui
70. Vâlcea
71. Vlaşca

Capitala ţării

Reşedinţe de judeţ

POLONIA

CEHOSLOVACIA

UNGARIA

U. R. S. S.

IUGOSLAVIA

BULGARIA

MAREA NEAGRA

Cernăuţi, Hotin, Storojineţ, Soroca, Dorohoi, Rădăuţi, Suceava, Botoşani, Bălţi, Orhei, Satu Mare, Sighet, Câmpulung Moldovenesc, Fălticeni, Zalău, Oradea, Dej, Bistriţa, Iaşi, Chişinău, Piatra Neamţ, Roman, Cluj, Vaslui, Tighina, Turda, Târgu Mureş, Huşi, Bacău, Miercurea Ciuc, Odorhei, Bârlad, Cetatea Albă, Arad, Alba Iulia, Blaj, Sighişoara, Cahul, Timişoara, Deva, Sf. Gheorghe, Tecuci, Lugoj, Sibiu, Făgăraş, Focşani, Braşov, Galaţi, Ismail, Câmpulung, Râmnicu Sărat, Oraviţa, Târgu Jiu, Râmnicu Vâlcea, Buzău, Brăila, Tulcea, Ploieşti, Piteşti, Târgovişte, Turnu Severin, Slatina, BUCUREŞTI, Călăraşi, Constanţa, Craiova, Caracal, Turnu Măgurele, Giurgiu, Silistra, Balcic, Dunărea

0 100 km

30. SITUAŢIA ETNIILOR ÎN PROVINCIILE ISTORICE

Recensământul din 1930 *

* Datele au fost preluate din *Enciclopedia de istorie a României*, capitolul „Recensămintele României", Bucureşti, 2001.

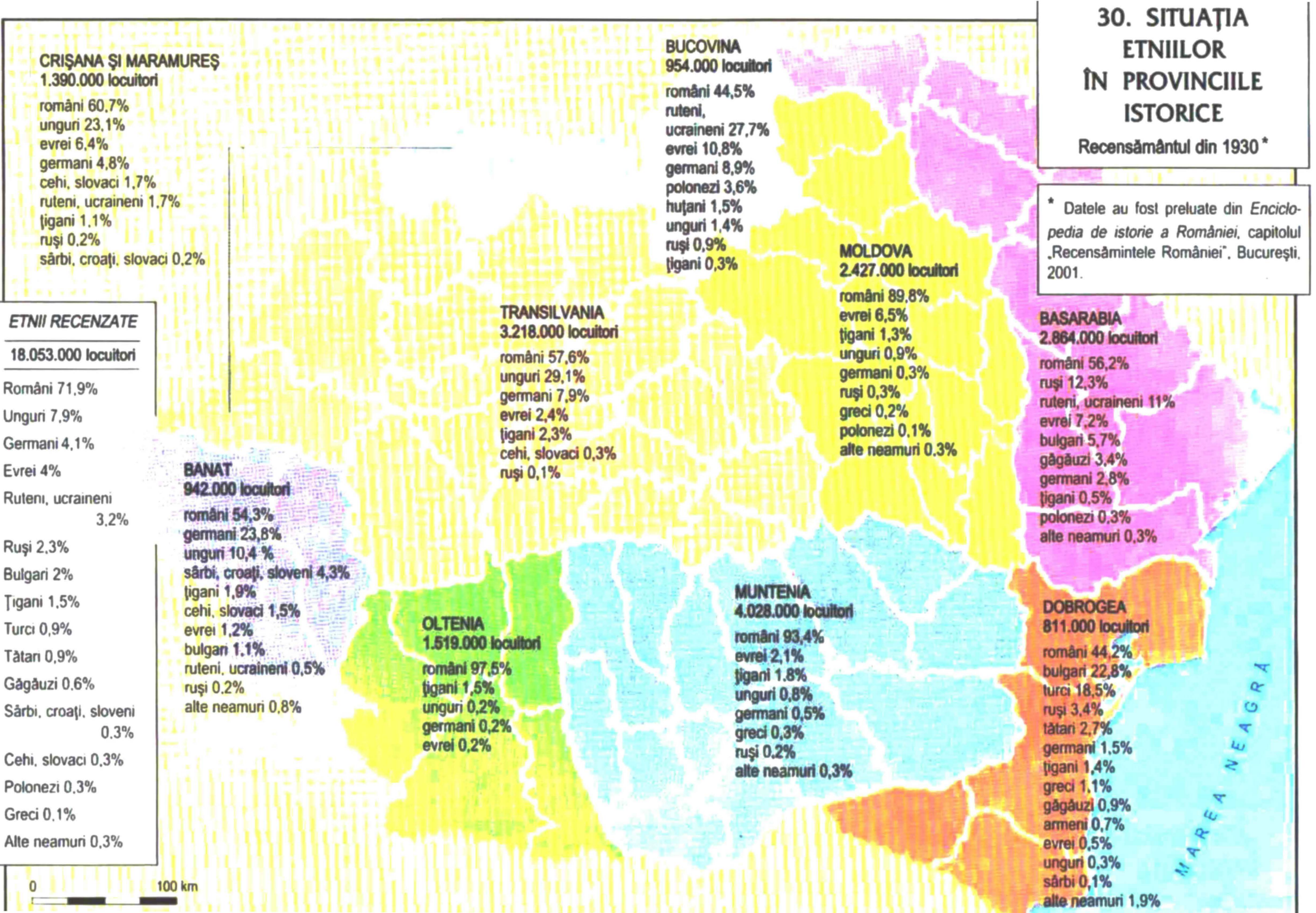

31. RELAŢIILE INTERNAŢIONALE ALE ROMÂNIEI ÎN PERIOADA INTERBELICĂ

REPERE CRONOLOGICE

1919–1920 – România semnează, în calitate de ţară învingătoare, tratatele cu Puterile Centrale învinse: Germania, Austria, Ungaria, Bulgaria şi Turcia.

1920, 10 ianuarie – Îşi începe activitatea Societatea Naţiunilor, o dată cu intrarea în vigoare a Pactului fondator.

1920-1921 – Prin convenţiile de alianţă defensivă între România, Cehoslovacia şi Iugoslavia se pun bazele Micii Înţelegeri.

1921 – Tratat de alianţă cu Polonia, reînnoit în 1926.

1926, 10 iunie – Tratat de amiciţie şi arbitraj româno-francez (Paris), prelungit în 1936.

16 septembrie – Tratat de amiciţie şi colaborare cordială româno-italian (Roma).

1930–1931 – Nicolae Titulescu, preşedinte a două sesiuni consecutive ale Adunării Societăţii Naţiunilor.

1933, 16 februarie – Pactul de organizare a Micii Înţelegeri (Geneva).

1934, 9 februarie – Pactul Înţelegerii Balcanice – România, Iugoslavia, Grecia şi Turcia (Atena).

1936 – Eşuează proiectul lui N. Titulescu pentru semnarea Pactului de asistenţă mutuală româno-sovietic.

1938, 24 noiembrie – Adolf Hitler îi cere lui Carol al II-lea să orienteze politica externă spre Germania şi să aducă la putere Garda de fier.

1939, 13 ianuarie – Anglia şi Franţa acordă garanţii unilaterale privind frontierele României şi Greciei.

1 septembrie – Declanşarea celui de Al Doilea Război Mondial.

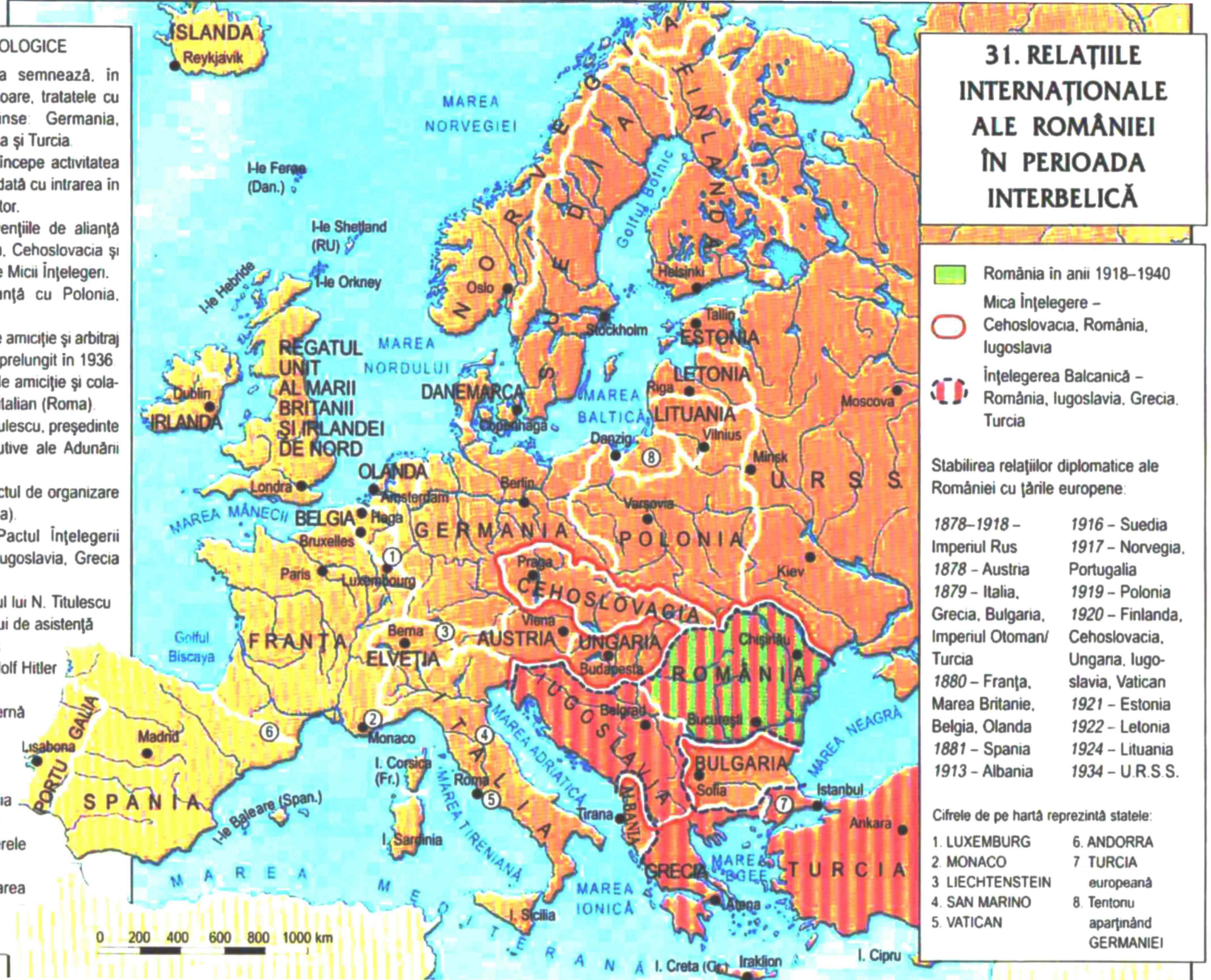

România în anii 1918–1940

Mica Înţelegere – Cehoslovacia, România, Iugoslavia

Înţelegerea Balcanică – România, Iugoslavia, Grecia, Turcia

Stabilirea relaţiilor diplomatice ale României cu ţările europene:

1878–1918 – Imperiul Rus
1878 – Austria
1879 – Italia, Grecia, Bulgaria, Imperiul Otoman/ Turcia
1880 – Franţa, Marea Britanie, Belgia, Olanda
1881 – Spania
1913 – Albania
1916 – Suedia
1917 – Norvegia, Portugalia
1919 – Polonia
1920 – Finlanda, Cehoslovacia, Ungaria, Iugoslavia, Vatican
1921 – Estonia
1922 – Letonia
1924 – Lituania
1934 – U.R.S.S.

Cifrele de pe hartă reprezintă statele:

1. LUXEMBURG
2. MONACO
3. LIECHTENSTEIN
4. SAN MARINO
5. VATICAN
6. ANDORRA
7. TURCIA europeană
8. Tentonu aparţinând GERMANIEI

32. ECONOMIA ROMÂNIEI ÎN PERIOADA INTERBELICĂ

33. ROMÂNIA ÎN ANUL 1940

REPERE CRONOLOGICE

2–4 februarie Ultima sesiune a Consiliului Permanent al Înţelegeri Balcanice (Belgrad)

Evenimente petrecute la Bucureşti.

1 iulie - Renunţarea la garanţiile anglo-franceze – Acordul lui Carol al II-lea pentru începerea negocierilor cu Ungaria şi Bulgaria

27 iunie, 30 august – Consiliile de coroană acceptă cedările teritoriale

6 septembrie – Îndepărtarea lui Carol al II-lea

Tratative româno–maghiare (16–24 august, Turnu-Severin)

Tratative româno–bulgare (19 august–7 septembrie, Craiova)

Teritorii cedate:

în urma notelor ultimative (26, 28 iunie)

în urma Diktatului de la Viena (30 august)

în urma tratativelor româno–bulgare (7 septembrie)

Prezenţa unor trupe germane în România: Braşov (10 octombrie), Bucureşti (12 octombrie)

CEHOSLOVACIA
POLONIA
U. R. S. S.
UNGARIA
IUGOSLAVIA
B U L G A R I A
MAREA NEAGRĂ
Prut
Siret
Nistru
Bistriţa
Mureş
Crişul Negru
Crişul Alb
Olt
Argeş
Ialomiţa
Buzău
Dunărea

Hotin
Cernăuţi
Darabani
Rădăuţi
Suceava
Siret
Bălţi
Câmpulung Moldovenesc
Botoşani
Fălticeni
Orhei
Călăraşi
Chişinău
Paşcani
Iaşi
Halmeu
Sighet
Vişeul de Sus
Satu Mare
Baia Mare
Borşa
Simleul Silvaniei
Jibou
Năsăud
Zalău
Dej
Oradea
Beclean
Bistriţa
Piatra Neamţ
Topliţa
Reghin
Huedin
Cluj
Salonta
Beiuş
Nucet
Turda
Câmpia Turzii
Târgu-Mureş
Gheorgheni
Vaslui
Huşi
Tighina
Bacău
Câmpeni
Abrud
Miercurea Ciuc
Târgu Ocna
Leova
Arad
Lipova
Brad
Blaj
Târnăveni
Mediaş
Sighişoara
Bârlad
Comrat
Cetatea Albă
Sfântu Gheorghe
Tecuci
Tatarbunar
Timişoara
Deva
Orăştie
Sibiu
Făgăraş
Lugoj
Haţeg
Cisnădie
Braşov
Focşani
Bolgrad
Chilia Nouă
Galaţi
Reni
Ismail
Caransebeş
Petroşani
Câmpulung
Sinaia
Râmnicu Sărat
Reşiţa
Curtea de Argeş
Slănic
Brăila
Măcin
Isaccea
Sulina
Mehadia
Râmnicu Vâlcea
Târgu Jiu
Târgovişte
Buzău
Tulcea
Băile Herculane
Ploieşti
Babadag
Orşova
Piteşti
Urziceni
Hârşova
Turnu Severin
Slobozia
Craiova
Slatina
BUCUREŞTI
Feteşti
Cernavodă
Videle
Călăraşi
Constanţa
Caracal
Roşiori de Vede
Oltenita
Medgidia
Calafat
Giurgiu
Turtucaia
Silistra
Corabia
Turnu Măgurele
Mangalia
Bazargic
Balcic
0
100 km

34. PARTICIPAREA ROMÂNIEI LA AL DOILEA RĂZBOI MONDIAL

A. Campania din Basarabia şi Bucovina

B. Desfăşurarea conflictului* în perioada iunie 1941 – aprilie 1944

REPERE CRONOLOGICE

1941, 22 iunie – România intră în război, alături de Germania, împotriva U.R.S.S.

7.8 iulie – Armata a 3-a română, care acţionează în Bucovina, ocupă oraşele Hotin şi Cernăuţi.

16 iulie – Armata a 4-a română intră în Chişinău, apoi în Cahul (20 iulie), Ismail, Chilia (21 iulie) şi Cetatea Albă (25 iulie).

27 iulie – Trupele române ating întreaga lungime a malului drept al Nistrului.

16 octombne – Armata a 3-a intră în Odesa.

1942, mai – Trupele române participă la luptele de la sud de Harkov, apoi la asediul şi cucerirea Sevastopolului (7 iunie–4 iulie).

4 septembne–1943, 2 februarie – Bătălia pentru Stalingrad, încheiată cu capitularea Armatei a 6-a germane.

1943, 5 iulie–23 august – Bătălia de la Kursk–Orel–Belgorod, în care armata germană suferă o grea înfrângere.

1944, 6 martie–aprilie – Ofensivă generală sovietică pe frontul de sud, sub conducerea mareşalului Jukov, în cursul căreia trupele Frontului 2 ucrainian pătrund în nord-estul României, iar la 29 martie în Cernăuţi.

* Graniţele ţărilor europene la 1 ianuarie 1938

35. PARTICIPAREA ROMÂNIEI LA AL DOILEA RĂZBOI MONDIAL

Desfăşurarea conflictului în perioada aprilie 1944–mai 1945 *

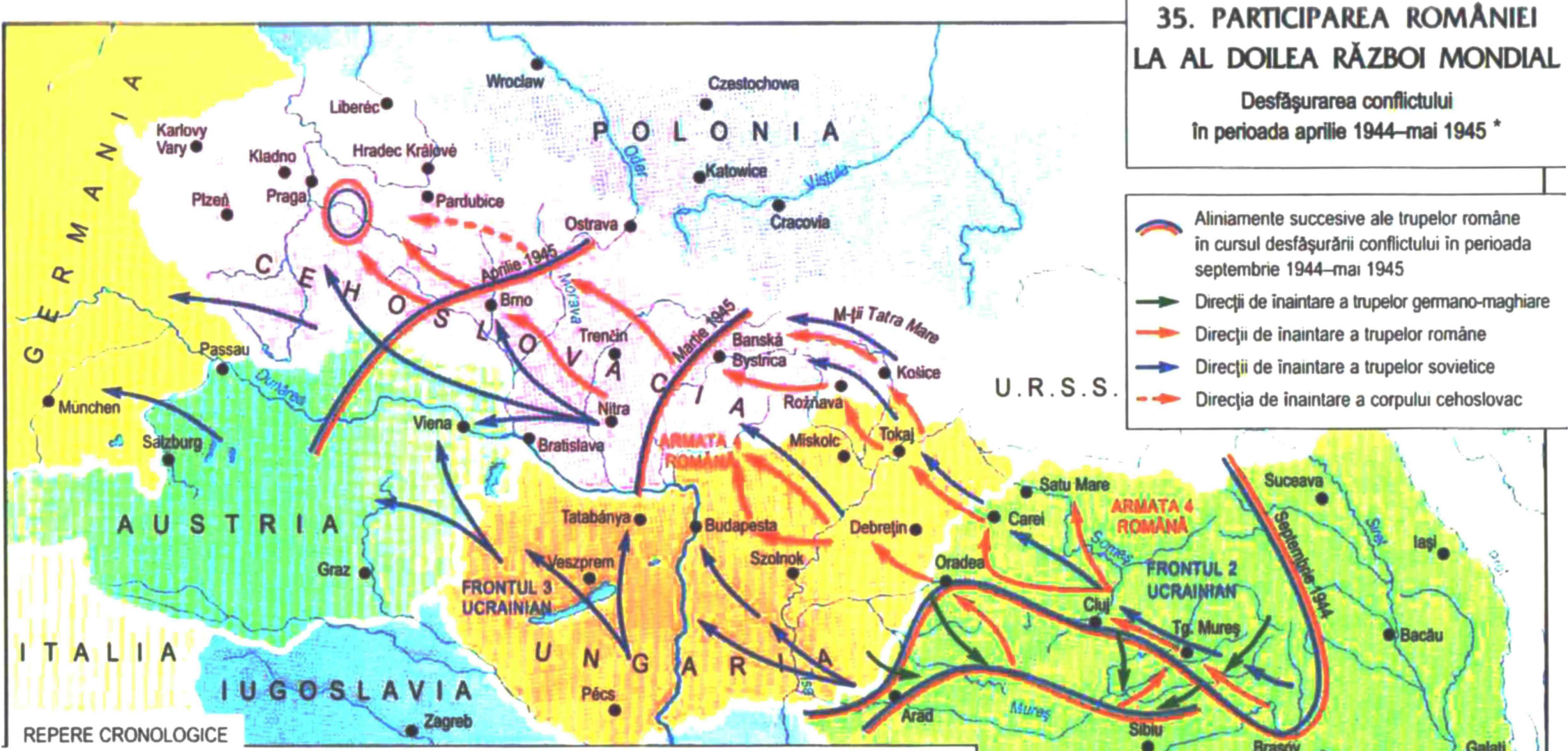

REPERE CRONOLOGICE

1944, 12 aprilie – Guvernul sovietic propune guvernului român condiţiile de armistiţiu.

20 aprilie – Fronturile 2 şi 3 ucrainian îşi încep ofensiva pe direcţia Chişinău–Iaşi.

23 august – România iese din coaliţia hitleristă şi se alătură Naţiunilor Unite.

30 august – Unităţile de avangardă ale Armatei Sovietice intră în Bucureşti.

31 august – Armata română încheie acţiunea de capturare a trupelor germane din regiunile centrale şi sudice ale ţării.

5-8 septembrie – Armata a 4-a română înfrânge ofensiva declanşată de trupele germano-ungare din centrul Transilvaniei.

17 septembrie – Lupte grele, în centrul Transilvaniei, pentru forţarea Mureşului.

1944, 8 octombrie–1945, 19 ianuarie – Armata română luptă pe teritoriul Transilvaniei şi al Ungariei, eliberând oraşele Cluj, Oradea, Debreţin, Carei şi Satu Mare. La 1 ianuarie 1945, trupe ale Corpului 7 armată încep luptele în Budapesta.

1944, decembrie–1945, 12 mai – trupele române care luptă pe teritoriul Cehoslovaciei eliberează oraşul Rožňava (23 ianuarie), iau parte la acţiuni ofensive la Banská Bystrica (15–25 martie), între Hron şi Morava (25 martie–11 aprilie), în Munţii Tatra (25 martie–13 aprilie), precum şi la „operaţiunea Praga" (7/8–12 mai).

* Graniţele ţărilor europene sunt trasate aşa cum s-au con-

36. ROMÂNIA ÎN PRIMII ANI AI PERIOADEI COMUNISTE

Împărţirea administrativ–teritorială* (1952)

REPERE CRONOLOGICE

6 martie 1945 – Instalarea, sub presiunea sovietică, a guvernului dr. Petru Groza.

30 decembrie 1947 – Abolirea monarhiei şi proclamarea Republicii Populare Române.

1948 – Prima Constituţie a R.P.R. statuează rolul politic conducător al Partidului Muncitoresc Român, într-un stat de dictatură a proletariatului.

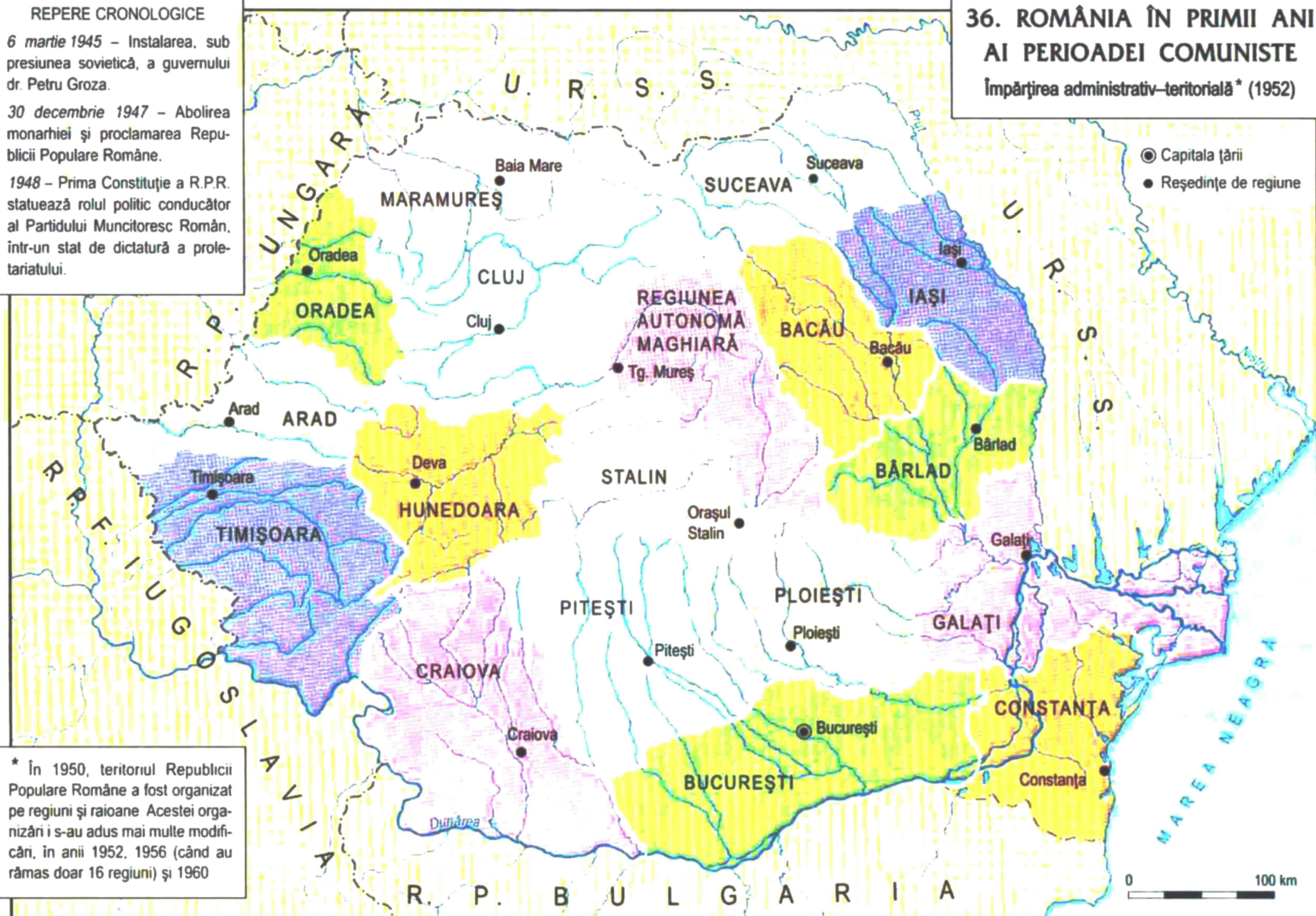

* În 1950, teritoriul Republicii Populare Române a fost organizat pe regiuni şi raioane. Acestei organizări i s-au adus mai multe modificări, în anii 1952, 1956 (când au rămas doar 16 regiuni) şi 1960

37. GULAGUL ROMÂNESC

Sistemul concentraţionar
în primele decenii ale perioadei comuniste

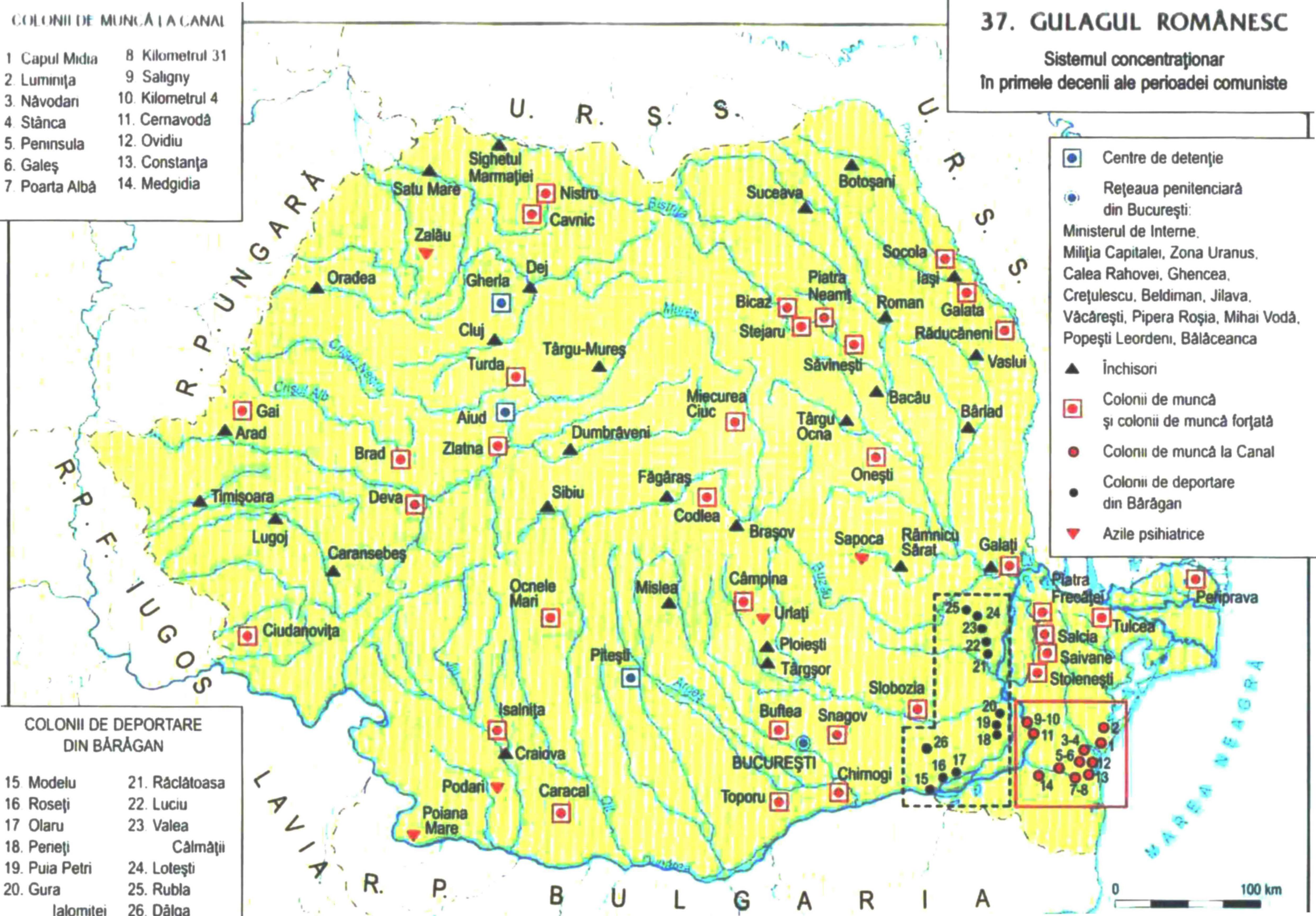

38. REPUBLICA SOCIALISTĂ ROMÂNIA

Împărţirea administrativ–teritorială* (1982)

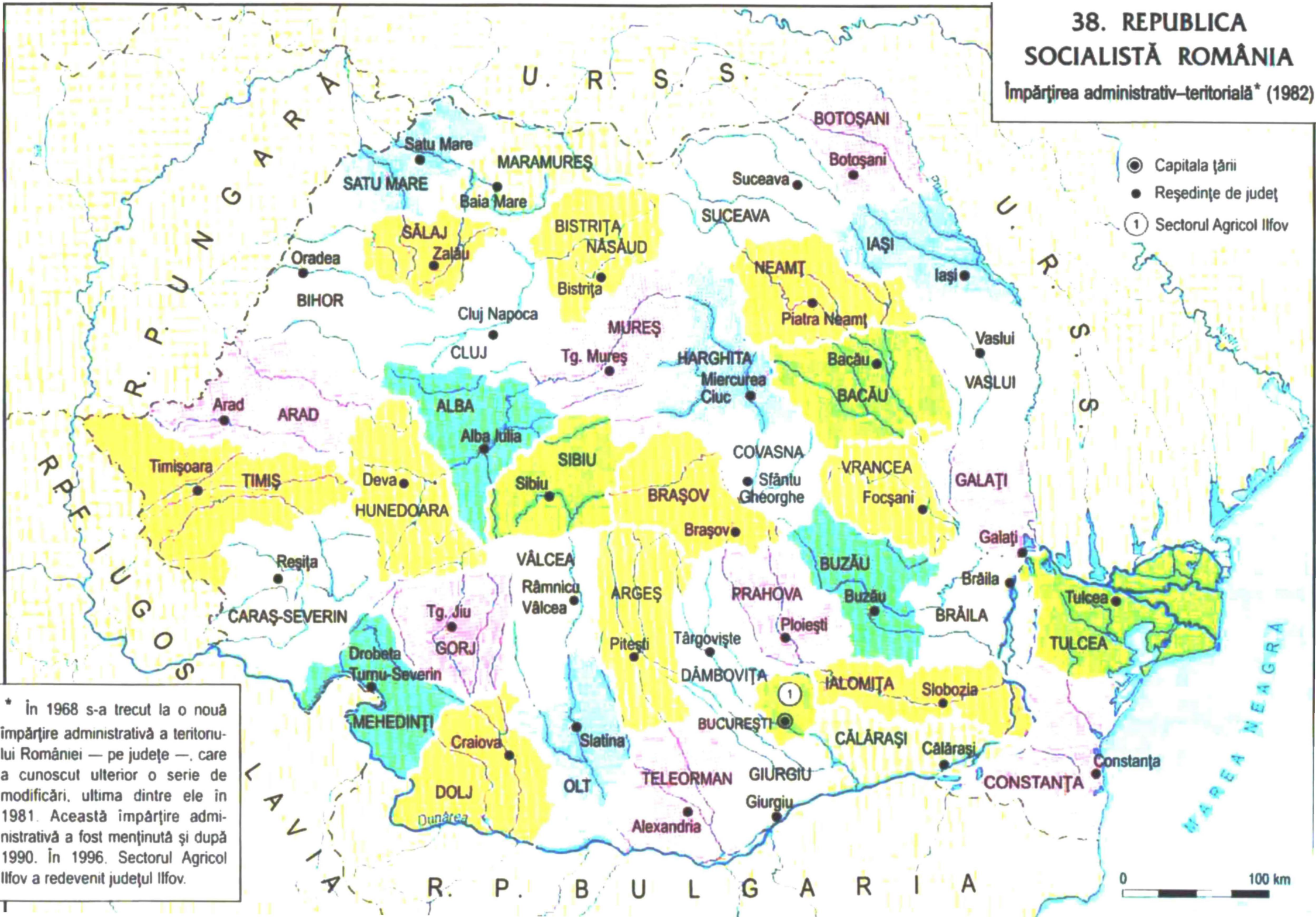

* În 1968 s-a trecut la o nouă împărţire administrativă a teritoriului României — pe judeţe —, care a cunoscut ulterior o serie de modificări, ultima dintre ele în 1981. Această împărţire administrativă a fost menţinută şi după 1990. În 1996, Sectorul Agricol Ilfov a redevenit judeţul Ilfov.

39. ECONOMIA ROMÂNIEI ÎN ULTIMII ANI AI PERIOADEI COMUNISTE

* După *România, atlas geografic şcolar*, Ed. CORINT, 2002. Vezi, în acel atlas, şi hărţile privind resursele energetice şi minerale, precum şi diversele ramuri industriale.

40. RELAȚIILE INTERNAȚIONALE ALE ROMÂNIEI ÎN PERIOADA 1965–1989

REPERE CRONOLOGICE

Tratate încheiate de România cu țările socialiste din Europa:
URSS – *1970*; Bulgaria – *1970*;
Polonia – *1970*; Ungaria – *1972*;
Cehoslovacia – *1968*; RDG – *1972*.

Tratate încheiate de România cu țările socialiste din Asia:
- R.P.D. Coreeană, *1975*;
- Campuchia Democrată, *1978*;
- R.P. Mongolă, *1983*.

Principalele vizite oficiale ale lui Nicolae Ceaușescu:
- La ONU: *1970*.
- În SUA: *1970, 1973, 1978*.
- În țările occidentale ale Europei: *1965–1971*: Turcia, Franța, Finlanda; *1972–1980*: Belgia, RFG, Olanda, Italia, Grecia, Portugalia, Regatul Unit, Spania, Suedia, Norvegia, Franța, Finlanda; *1981–1989*: Grecia.
- Turnee în țările Americii Latine: *1973, 1974, 1975*.
- Turnee în țările asiatice: *1971, 1975, 1978*.
- Turnee în țările aficane: *1972, 1977, 1979, 1983*.

Cele mai importante vizite oficiale la București:
- Charles de Gaulle, *1968*;
- Richard Nixon, *1969*;
- Gerald Ford, *1975*;
- Harold Wilson, *1975*;
- Helmuth Schmidt, *1978*;
- Valéry Giscard d'Estaing, *1979*.

- Țările europene membre ale CAER – Consiliul de Ajutor Economic Reciproc (fondat 1949; sediul: Moscova) – și ale Tratatului (Pactului) de la Varșovia (fondat 1955)
- Alte țări cu regim comunist (Albania, membră CAER până în 1961)
- Țările europene membre ale NATO — North Atlantic Treaty Organisation/ Organizația Tratatului Atlantic de Nord (fondat 1949; Bruxelles)
- Alte țări europene

Țările membre ale Uniunii Europene:
1951: Franța, R.F.G., Italia, Belgia, Olanda, Luxemburg.
1973: Regatul Unit, Irlanda, Danemarca.
1981: Grecia.
1986: Spania, Portugalia.

Cifrele de pe hartă reprezintă statele:
1. LUXEMBURG
2. MONACO
3. LIECHTENSTEIN
4. SAN MARINO
5. VATICAN
6. ANDORRA
7. Partea europeană a TURCIEI

41. PRĂBUŞIREA COMUNISMULUI ÎN ROMÂNIA (1989) ŞI ÎN CELELALTE ŢĂRI EUROPENE CU REGIM COMUNIST

REPERE CRONOLOGICE

POLONIA

1980 – Crearea sindicatului independent Solidaritatea, condus de Lech Walesa.

1989, iunie – Alegeri libere pentru Dietă.

UNGARIA

1989, februarie – Partidul Socialist Ungar renunţă la monopolul puterii.

Septembrie – Deschiderea frontierei cu Austria şi începutul „marelui exod", pe această cale, al germanilor din RDG către RFG.

1990, martie – Primele alegeri libere.

CEHOSLOVACIA

1989, octombrie–noiembrie – Demonstraţii populare care duc la constituirea unui guvern de uniune naţională şi la înlăturarea comunismului.

1989, decembrie – Alegerea fostului disident Vaclav Havel ca preşedinte.

REPUBLICA DEMOCRATĂ GERMANĂ

1989, 9 noiembrie – Demolarea Zidului Berlinului.

1990, martie – Alegeri libere şi constituirea unui guvern al marii coaliţii.

3 octombrie – Reunificarea oficială a celor două Germanii.

BULGARIA

1989, 10 noiembrie – Todor Jivkov este înlăturat de la putere de către P.C.B.

1990, iunie – Primele alegeri libere postbelice.

ROMÂNIA

1989, 16 decembrie – Începutul Revoluţiei Române la Timişoara.

22 decembrie – Înlăturarea de la putere a lui Nicolae Ceauşescu.

1990, mai – Alegeri libere prezidenţiale şi parlamentare.

ALBANIA

1991, 31 martie – Primele alegeri libere postbelice.

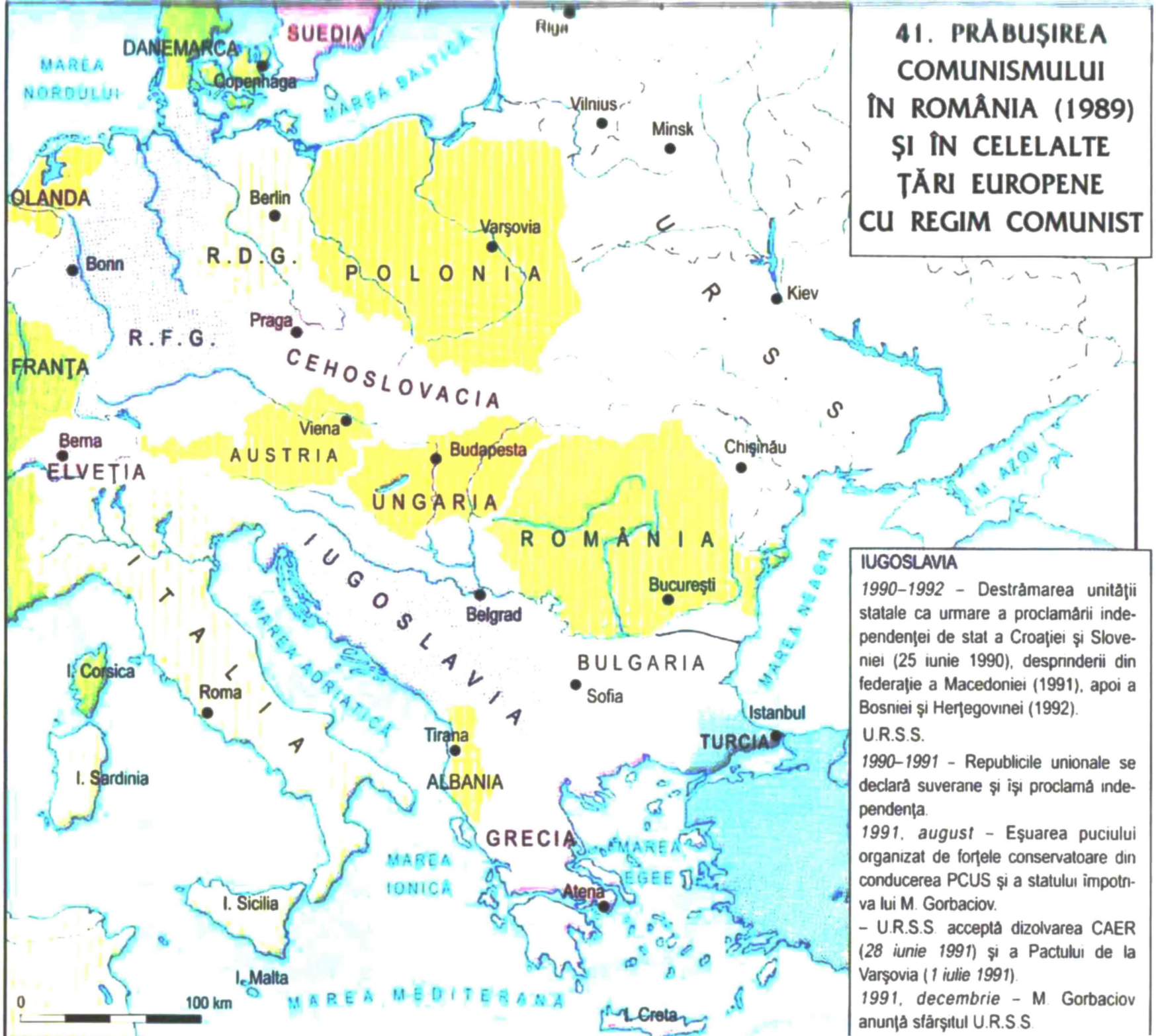

IUGOSLAVIA

1990–1992 – Destrămarea unităţii statale ca urmare a proclamării independenţei de stat a Croaţiei şi Sloveniei (25 iunie 1990), desprinderii din federaţie a Macedoniei (1991), apoi a Bosniei şi Herţegovinei (1992).

U.R.S.S.

1990–1991 – Republicile unionale se declară suverane şi îşi proclamă independenţa.

1991, august – Eşuarea puciului organizat de forţele conservatoare din conducerea PCUS şi a statului împotriva lui M. Gorbaciov.

– U.R.S.S. acceptă dizolvarea CAER (*28 iunie 1991*) şi a Pactului de la Varşovia (*1 iulie 1991*).

1991, decembrie – M. Gorbaciov anunţă sfârşitul U.R.S.S.

42. PARTIDELE POLITICE ÎN ALEGERILE PARLAMENTARE DE DUPĂ 1989 *

20 mai 1990

Partide şi alianţe de partide	Camera deputaţilor	Senat
Frontul Salvării Naţionale (înfiinţat la 6.II.1990)	263	91
Uniunea Democrată Maghiară din România (28.I.1990)	29	12
Partidul Naţional Liberal (15.I.1990)	29	10
Partidul Naţional Ţărănesc Creştin Democrat (8.I.1990)	12	1
Mişcarea Ecologistă din România (11.I.1990–20.IX.1998)	12	1
Alianţa pentru Unitatea Românilor: • Partidul de Uniune Naţională a Românilor din Transilvania • Partidul Republican	9	2
Partidul Democrat Agrar din România (29.I.1990–14.III.1998)	9	1
Partidul Ecologist Român (16.I.1990)	8	1
Partidul Social Democrat Român (18.I.1990–15.VI.2001)	2	–
Alte partide şi senator independent	12	1
Organizaţii aparţinând minorităţilor naţionale	11	–

27 septembrie 1992

Partide şi alianţe de partide	Camera deputaţilor	Senat
Frontul Democrat al Salvării Naţionale (29.III.1992)	117	49
Convenţia Democrată Română	84	34
• PNŢ-CD	42	21
• Partidul Alianţei Civice (1.VII.1991-28.III.1998)	12	7
• PNL – Aripa Tânără (23.VII.1990-14.VI.1997)	12	1
• PSDR	10	1
• PER	4	–
• PNL – Convenţia Democrată (29.IV.1992–7.IX.1998)	4	4
FSN	43	18
Partidul Unităţii Naţionale Române (17.XI.1990)	30	14
UDMR	27	12
Partidul România Mare (20.VI.1991)	16	6
Partidul Socialist al Muncii (23.I.1992)	13	5
PDAR	–	5
Organizaţii aparţinând minorităţilor naţionale	13	–

9 noiembrie 1996

Partide şi alianţe de partide	Camera deputaţilor	Senat
CDR	122	53
• PNŢ-CD	83	27
• PNL	25	17
• PER	5	1
• PNL-CD	5	4
• Partidul Alternativa României (6.II.1996)	3	3
• Federaţia Ecologistă din România (19.II.1990)	1	1
Partidul Democraţiei Sociale din România (10.VI.1993)	91	41
Uniunea Social Democrată (27.IX.1995-13.V.1999)	53	23
• Partidul Democrat (23.V.1993)	43	22
• PSDR	10	1
UDMR	25	11
PRM	19	8
PUNR	18	7
Organizaţii aparţinând minorităţilor naţionale	13	–

26 noiembrie 2000

Partide şi alianţe de partide	Camera deputaţilor	Senat
Polul Democrat Social din România (25.II.2000)	155	65
• PDSR (PSD din 16.VI.2001)	142	59
• PSDR	7	2
• Partidul Umanist din România (18.XII.1991)	6	4
PRM	84	37
PD	31	13
PNL	30	13
UDMR	27	12
Organizaţii aparţinând minorităţilor naţionale	13	–

* Datele din acest tabel au fost preluate din *Enciclopedia de istorie a României*, capitolul „Parlamentul şi sistemul electoral al României", Bucureşti, 2001.

43. INTEGRAREA EURO-ATLANTICĂ (2002)

UNIUNEA EUROPEANĂ
(The European Union)
Sediu: Bruxelles

Tratate care au marcat procesul de constituire a unei Europeunite:

- Paris (18.4.1951) – Comunitatea Europeană a Cărbunelui şi Oţelului.
- Roma (25.3.1957/1.1.1958) – Comunitatea Economică Europeană (CEE) şi Comunitatea Europeană a Energiei Atomice.
- Bruxelles (8.4.1965/1.7.1967) – Stabilirea instituţiilor comune celor trei comunităţi.
- Maastricht (februarie 1992/ 1.11.1993) – CEE este transformată oficial în Uniunea Europeană, în spaţiul căreia se constituie o zonă a liberului schimb.

Membri: Belgia, Danemarca, Franţa, Germania, Grecia, Irlanda, Italia, Luxemburg, Olanda, Portugalia, Regatul Unit al Marii Britanii şi Irlandei de Nord, Spania.
Din 1995: Austria, Finlanda, Suedia.

Noi membri, invitaţi la reuniunea de la Copenhaga, (14.12.2002): Polonia, Ungaria, Cehia, Slovacia, Slovenia, Estonia, Letonia, Lituania, Malta, Cipru (exclusiv partea turcă).
Situaţia Turciei va fi evaluată în 2004.
România şi Bulgaria sunt programate să adere în 2007.

INTEGRAREA EURO-ATLANTICĂ A ROMÂNIEI:

După 1990 – Tratate de prietenie semnate cu vecinii: Bulgaria, Iugoslavia, Ungaria, Ucraina, Republica Moldova; în pregătire un tratat similar cu Rusia.
1993 – Primirea în Consiliul Europei.
26.1.1994 – Este primul stat european care a aderat la Parteneriatul pentru Pace.
1.2.1995 – Semnează Tratatul de asociere la Uniunea Europeană.
Decembrie 1999 – Decizia începerii negocierilor cu România de aderare la UE (Helsinki).
23.11.2002 – Este invitată să adere la NATO.

Ţările europene membre ale NATO (Polonia, Republica Cehă, Ungaria – din 12.03.1999)

Ţările invitate să adere la NATO (23.11.2002)

Ţări care au aderat la Parteneriatul pentru Pace lansat de NATO

Alte ţări europene

Cifrele de pe hartă reprezintă statele:

1. LUXEMBURG
2. MONACO
3. LIECHTENSTEIN
4. SAN MARINO
5. VATICAN
6. ANDORRA
7. MOLDOVA
8. Partea europeană a TURCIEI
9. BOSNIA şi HERŢEGOVINA
10. MACEDONIA

- Cetăţenii României beneficiază de drepturile şi libertăţile consacrate prin Constituţie. (*art. 15*)
- Interpretarea şi aplicarea drepturilor şi libertăţilor cetăţeneşti se fac în concordanţă cu Declaraţia universală a drepturilor omului, cu pactele şi cu celelalte tratate la care România este parte. (*art. 20*)
- Accesul în justiţie al oricărei persoane „pentru apărarea drepturilor, a libertăţilor şi a intereselor sale legitime" este liber, nici o lege neputând îngrădi exercitarea acestui drept. (*art. 21*)

44. DREPTURILE ŞI LIBERTĂŢILE FUNDAMENTALE ALE CETĂŢILOR, POTRIVIT CONSTITUŢIEI DIN 1991

DREPTURI

- La viaţă, la integritate fizică şi psihică – drept garantat; pedeapsa cu moartea este interzisă. (*art.22*)
- La apărare – garantat. (*art. 25*)
- La liberă circulaţie în ţară şi în străinătate; este garantat dreptul cetăţeanului de a-şi stabili domiciliul în orice localitate, de a emigra şi de a reveni în ţară. (*art. 25*)
- La viaţă intimă, familială şi privată – respectat şi ocrotit. (*art. 26*)
- La domiciliu şi reşedinţă – inviolabil. (*art. 27*)
- La păstrarea secretului scrisorilor, telegramelor, al altor corespondenţe şi trimiteri poştale, al convorbirilor telefonice şi al celorlalte mijloace legale de comunicare – inviolabil. (*art. 28*)
- La învăţătură – drept asigurat; persoanelor aparţinând minorităţilor naţionale li se garantează dreptul de a învăţa limba lor maternă şi de a se instrui în această limbă. (*art. 32*)
- La ocrotirea sănătăţii – garantat; statul este obligat să ia măsuri pentru asigurarea sănătăţii publice. (*art. 33*)
- De vot, de la vârsta de 18 ani împliniţi până în ziua alegerilor inclusiv. (*art. 34*)
- De a fi aleşi; candidaţii pentru Camera Deputaţilor sau pentru organele locale trebuie să fi împlinit cel puţin 23 de ani, iar cei pentru Senat cel puţin 35 de ani. (*art. 35*)
- La asociere în partide politice, în sindicate şi în alte forme de asociere. (*art. 37*)
- De a avea acces la orice informaţie de interes public – nu poate fi îngrădit; acest drept nu trebuie să prejudicieze măsurilor de protecţie a tinerilor sau siguranţa naţională. Serviciile publice de radio şi de televiziune sunt autonome. (*art. 31*)
- La muncă – nu poate fi îngrădit; durata normală a zilei de lucru este de 8 ore. (*art. 38*)
- La grevă – în condiţiile legii. (*art. 40*)
- De proprietate, precum şi creanţele asupra statului sunt garantate. Conţinutul şi limitele acestor drepturi sunt stabilite prin lege; proprietatea privată este ocrotită în mod egal de lege. (*art. 41*)
- La moştenire – garantat. (*art. 42*)
- La un nivel de trai decent, la pensie, la concediu de maternitate plătit, la ajutor de şomaj şi la alte forme de asistenţă socială. (*art. 43*)
- La constituirea unei familii, întemeiate pe căsătoria liber consimţită şi pe egalitatea soţilor. (*art. 44*)
- La protecţia copiilor şi a tinerilor; aceştia se bucură de un regim special de realizare a drepturilor lor. (*art. 45*)
- La protecţie, în cazul persoanelor handicapate. (*art. 46*)
- De petiţionare – scutit de taxe; autorităţile publice au obligativitatea de a răspunde la petiţii la termenele prevăzute de lege. (*art. 47*)

LIBERTĂŢI

- Libertatea individuală şi siguranţa persoanei – inviolabile; nici o pedeapsă nu poate fi stabilită sau aplicată decât în condiţiile şi în temeiul legii. (*art. 23*)
- Libertatea gândirii şi a opiniilor, precum şi a credinţelor religioase nu pot fi îngrădite sub nici o formă. Libertatea conştiinţei – garantată, trebuie să se manifeste în spirit de toleranţă şi de respect reciproc. Cultele religioase sunt libere şi autonome faţă de stat, dar se bucură de sprijinul acestuia. (*art. 29*)
- Libertatea de exprimare a gândurilor, opiniilor şi credinţelor – inviolabilă. Libertatea presei implică şi libertatea de a înfiinţa publicaţii. (*art. 30*)
- Libertatea întrunirilor; mitingurile, demonstraţiile, procesiunile sau orice alte întruniri sunt libere şi se pot organiza şi desfăşura numai în mod paşnic. (*art. 36*)

Exerciţiul unor drepturi sau al unor libertăţi poate fi restrâns numai prin lege şi numai dacă se impune, după caz, pentru: apărarea siguranţei naţionale, a ordinii, a sănătăţii ori a moralei publice, a drepturilor şi a libertăţilor cetăţenilor, desfăşurarea instrucţiei penale, prevenirea consecinţelor unei calamităţi naturale ori ale unui sinistru deosebit de grav. (*art. 49*)